

actueel

**Ouderenraden
volle gas
richting verkiezingen**

Slotinterview
Directeur
Nils Vandenweghe

Cover: Laurane Berkein

- 3 Grijp de verkiezingen aan om te spreken met ouderen
- 4 Nils Vandenweghe verlaat de Vlaamse Ouderenraad
- 8 Ouderenraden volle gas richting verkiezingen 2024
- 12 Woonproject Passer verbetert woonkwaliteit van Afrikaanse ouderen
- 14 Een jaar na de lancering: Hoe doen de Zorgzame Buurtenprojecten het?
- 17 "Mensen willen mee nadenken over het lokaal beleid, maar een langdurig engagement zien ze niet meer zitten"
- 20 "We moeten meer praten over verlies en rouw"
- 24 "We willen de ouderenraad van Mechelen niet blindelings kopiëren, maar hun tips helpen ons wel op weg"
- 26 Een nieuwe fase in het debat over de Ouderenzorg breekt aan
- 28 De meerwaarde van lesgevers voor ouderen die digitaal willen bijleren
- 31 50 vrijwilligers verrichten pionierswerk als enquêteur
- 32 Hoe kunnen lokale ouderenraden kwetsbare ouderen betrekken?

De Vlaamse Ouderenraad is het advies- en inspraakorgaan van de ouderen bij de Vlaamse regering.

Actueel is het informatieblad van de Vlaamse Ouderenraad.

Grijp de verkiezingen aan om te spreken met ouderen

Jul Geeroms

Voorzitter

“Een goed ouderenbeleid komt maar tot stand in dialoog met de ouderen zelf. Zij moeten structureel de mogelijkheid hebben om met de verantwoordelijke politici in gesprek te gaan.”

Hoe ouder, hoe meer gevoelens van achterstelling. Dat is een van de conclusies uit een onderzoek* naar hoe 65-plussers denken over politiek, democratie en samenleving. Volgens mij komen die gevoelens voort uit allerlei vormen van leeftijdsdiscriminatie die mensen in onze samenleving ervaren naarmate ze ouder worden. Tegelijk heeft het in mijn ogen ook te maken met wat veel ouderen zelf denken of zeggen: “We zijn ondervertegenwoordigd in de politiek, in parlementen en regeringen, in lokale besturen. Politici gaan onvoldoende in gesprek met ons. Zeker als het gaat over ouderenbeleid, over wat ons in ons dagelijks leven raakt.”

Wat kunnen we daaraan doen? Eerst en vooral is het noodzakelijk dat ouderen (of medewerkers in ouderenbeleid en ouderenzorg) een politiek mandaat kunnen en willen opnemen. Met nadruk op ‘kunnen’: politieke partijen moeten hen een verkiesbare plaats geven bij verkiezingen, wat niet hetzelfde is als ouderen op de verkiezingslijst zetten om stemmen te ronselen. En op ‘willen’: meer ouderen zouden politiek actief moeten zijn of worden. Volgens mij is dat niet onhaalbaar, met de mondigere nieuwe generaties ouderen.

Dat laatste verhoogt ongetwijfeld de kans dat er meer naar ouderen geluisterd wordt, meer met hen gesproken wordt en meer rekening gehouden wordt met hun noden en ideeën. Toch is dat onvoldoende. Democratie is meer dan om de paar jaar gaan stemmen of de loutere aanwezigheid van ouderen in de politiek. Een goed ouderenbeleid komt maar tot stand in dialoog met de ouderen zelf. Zij moeten structureel de mogelijkheid hebben om met de verantwoordelijke politici in gesprek te gaan over beleidskwesties die van strategisch belang zijn voor de ouderen in onze samenleving. Dat kan bijvoorbeeld gaan over pensioenen en gezondheidszorg, over goed wonen en veiligheid of over digitale geletterdheid en leeftijdsdiscriminatie.

De basis voor deze structurele dialoog is op alle beleidsniveaus aanwezig: de federale adviesraad voor ouderen, de Vlaamse ouderenraad én de lokale ouderenraden. Ook bij die laatste raden is een enorm potentieel aanwezig en er zijn veel mogelijkheden om uit te groeien tot een volwaardig inspraakorgaan. In sommige raden loopt dat helemaal van een leien dakje. Anderen worstelen daarmee. Wat vaststaat is dat dat heel wat inspanningen van ouderen zelf, en van hun organisaties vergt. Daarom zorgt de Vlaamse Ouderenraad voor de nodige ondersteuning en inspiratie.

Tegelijk moeten ook (toekomstige) beleidsmakers inspanningen leveren. In onze memoranda schuiven we daarom heel wat eisen naar voren, zoals ‘garandeer een stem voor ouderen in het lokaal beleid’, ‘versterk de inspraak van ouderen op het Vlaamse niveau’ en ‘creëer een slagkrachtig kader voor de Federale Adviesraad voor Ouderen’. Je leest in deze editie van ons magazine meer over ons lokaal memorandum en hoe lokale ouderenraden ermee aan de slag gaan.

*zie artikel ‘Vlaamse ouderen en democratisch burgerschap’ in het boek ‘Ongehoord en Ongezien. Hoe Vlaanderen vergrijsst.’

Het slotinterview

Nils Vandenweghe verlaat de Vlaamse Ouderenraad

In september 2012 startte Nils als beleidsmedewerker bij de Vlaamse Ouderenraad. Zo'n vierenhalf jaar later kreeg hij de kans om directeur te worden. Dat hoofdstuk sluit hij nu af. Nils neemt na meer dan 11 jaar afscheid van de Vlaamse Ouderenraad. Hij slaat z'n vleugels uit en gaat een nieuwe uitdaging aan. Tijd voor een uitgebreid slotinterview. Hij laat nog één keer z'n licht schijnen op onze organisatie en op het Vlaamse ouderenbeleid.

Tekst: V.Q. Foto: L.B.

Nils, had je ooit gedacht bij de Vlaamse Ouderenraad terecht te komen?

Vandenweghe: "Tijdens mijn master politieke wetenschappen was al duidelijk dat belangenbehartiging en sociaal beleid mij boeiden. Ik zocht dus iets in die richting. De Vlaamse Ouderenraad stond daarbij niet meteen bovenaan mijn radar, temeer omdat de organisatie toen nog niet zo zichtbaar was in het publieke debat en bij beleidsmakers. Maar toen ik de vacature 'stafmedewerker advisering pensioenen en sociaal beleid' zag passeren, was ik meteen getriggerd door de thema's en de maatschappelijke relevantie ervan."

Het ging toen nog om een relatief kleine organisatie?

Vandenweghe: "Klopt. Voor mijn start waren er slechts vier medewerkers. Over de jaren heen zijn we erg gegroeid, waardoor het team op dit moment dertien medewerkers telt. Meer dan een verdriedubbeling dus. Die groei hebben we te danken aan de manier waarop we aan onze strategie hebben gewerkt, en de manier waarop we beleidswerk aanpakken."

Op welke manier blinkt de Vlaamse Ouderenraad daarin uit?

Vandenweghe: "Als adviesraad durven we kritisch zijn waar nodig, ook via de pers, maar altijd werken we deskundig onderbouwd. En we doen voorstellen waar beleidsmakers écht mee aan de slag kunnen. Die voorstellen zijn bovendien gedragen door de getuigenissen, inzichten en ervaringen uit de doelgroep. In die rol moet de Vlaamse Ouderenraad excelleren. Bovendien kan je, door die rol steeds beter te spelen, echt een sparringpartner van het beleid worden."

“ *We kunnen stellen dat we ondertussen mee de agenda in het parlement bepalen. Dat was tien jaar geleden niet het geval.*

"Het geeft een heel fijn gevoel dat we doorheen de jaren onze werking konden vergroten, verbreden en onze organisatie beter op de kaart zetten. Kabinets- en parlementsleden spreken ons nu rechtstreeks aan om af te stemmen over bepaalde dossiers. We kunnen stellen dat we ondertussen mee de agenda in het parlement bepalen. Dat was tien jaar geleden niet het geval. Beleidsmakers complimenteren ons trouwens ook met ons constructieve werk en het feit dat we altijd concrete oplossingen aanreiken."

Soms krijgen we de kritiek dat we niet voldoende zichtbaar zijn in het publieke debat. Wat is je visie daarop?

Vandenweghe: "Die visie deel ik niet. Wanneer we met een goed advies komen, worden we gehoord. Wanneer we om een overleg vragen, gaan kabinetten daarop in. En als we zaken signaleren aan parlementsleden, resulteren die in parlementaire vragen. Bovendien zoeken beleidsmakers ons ook zelf op. We worden naar mijn mening dus goed gezien en gehoord."

"Ik begrijp dat ons werk niet altijd even zichtbaar is, omdat het vaak achter de schermen gebeurt. We zijn ons daarvan bewust en we kunnen daar verder aan werken. Maar ons doel is impact hebben op beleid. Pers is daar soms een middel voor, maar enkel als dat past in een bredere strategie. Het is geen meetlat voor succes. De voorbije jaren hebben we de ideale mix daarin steeds beter gevonden."

Wat is je in al die jaren bijgebleven als een noemenswaardige verwezenlijking?

Vandenweghe: "Een moment dat me het meest bijblijft, is de herziening van het woonzorgdecreet in 2019. Na jaren van adviezen en signalen, zaten we op het kabinet mee aan tafel. De laptops werden opengeklapt en het decreet en uitvoeringsbesluit werden er letterlijk ter plekke herschreven. Veel van wat we tijdens dat moment benoemen, is uiteindelijk wet geworden. Met veel meer oog voor de rechten en inspraak van de oudere zorggebruiker. Dat was echt zo'n sleutelmoment waarop je resultaten ziet van een jarenlange strijd. Tegelijk mag het duidelijk zijn dat er nog veel werk aan de winkel is. We moeten blijven strijden voor een betere ouderenzorg. De uitdagingen op vlak van onderfinanciering, inspraak en personeelsschaarste los je niet op met één decreet."

"Maar eigenlijk zit ons werk vol kleine en grotere win-ervaringen. Elk adviespunt dat in een regeerakkoord opduikt, elke verhoging van tegemoetkomingen die er komt nadat wij aan de alarmbel trekken of elke parlementaire vraag die een minister tot toezeggingen drijft. Ze zijn allemaal noemenswaardig. Goed wetende dat de noden hoog blijven."

Welke beleidsdossiers wonnen aan belang tijdens jouw periode bij de Vlaamse Ouderenraad?

Vandenweghe: "De woonsituatie van ouderen is zeker zo'n thema. Er was altijd wel aandacht voor, maar die is nu veel meer uitgesproken. Het is bovendien een dossier dat ook andere thema's aanraakt, zoals zorgnoden, armoede of mobiliteit. Verder won digitalisering flink aan belang. De digitale kloof stond al op de agenda tijdens mijn beginjaren, maar de diepgang ervan was eerder beperkt. Men focuste toen vooral op het feit of mensen al dan niet toegang hadden tot een computer met internet. Nu gaat het ook over

de vaardigheden, veiligheid en begeleiding. En over het belang van betaalbare, niet-digitale dienstverlening én het recht om digitaal niet mee te zijn."

"Ook de mensenrechten van ouderen zijn een insteek die veel meer leeft. Begin 2017 brachten we als eerste organisatie in Vlaanderen een standpunt uit voor een VN-conventie voor de mensenrechten van ouderen. Dat leek toen voor velen een vergezocht idee. Ondertussen is er een breed draagvlak voor in de Kamer van Volksvertegenwoordigers en is er actief overleg met ministers uit zowel de Vlaamse als de federale regering. We konden bovendien een brede alliantie uitbouwen met Amnesty International Vlaanderen, ontwikkelingsorganisaties en ouderenverenigingen. We hebben het thema op de kaart gezet, en blijven samen druk zetten over het Belgisch standpunt in de VN."

“Wanneer we met een goed advies komen, worden we gehoord. Wanneer we om een overleg vragen, gaan kabinetten daarop in. En als we zaken signaleren aan parlementsleden, resulteren die in parlementaire vragen.”

Zijn er ook plannen die niet geslaagd zijn?

Vandenweghe: "Uiteraard wil je als organisatie steeds verder springen. Er zijn enorm veel noden, en het Vlaamse beleid is heel breed. Daardoor komt er veel op ons af. Maar je moet de mensen en middelen hebben om al die relevante signalen, noden en samenwerkingen te kunnen aanpakken. Participatief werken, dat vraagt ook tijd om ouderen te bereiken en te betrekken. Om grondig te werken. En om een sterke communicatie op te bouwen. Dus moeten we bijna dagelijks keuzes maken in wat we goed willen doen, en wat we voorlopig laten liggen. Dat is frustrerend."

Hoe heb je de coronacrisis ervaren? Tenslotte ging het om één derde van je carrière als directeur.

Vandenweghe: "Wereldwijd zie je hoe crisissituaties zoals corona, de oorlog in Oekraïne en natuurrampen de structurele achterstelling van ouderen op een heel aangrijpende manier aan de oppervlakte brengen. Dan betalen we de tol van de onderfinanciering, ongelijke behandeling en gebrekkige maatschappelijke aandacht plots in mensenlevens. Ouderen, en zeker ouderen die al in een kwetsbare situatie leefden, behoren dan tot de grootste slachtoffers. Corona maakte die realiteit ook in eigen land plots heel tastbaar."

"De pandemie was voor heel veel mensen een moeilijke periode, eerst en vooral op persoonlijk vlak, maar ook professioneel was het toen alle hens aan dek. We moesten telkens heel snel schakelen, bij elke nieuw opduikende nood of bij elke nieuwe discussie over richtlijnen en versoepelingen. Van het verenigingsleven en vaccinaties tot mantelzorgers, thuiswonende ouderen en woonzorgcentra. En dat deden we in de pers, maar ook in taskforces en parlementaire hoorzittingen. Maar we hebben onze rol sterk kunnen spelen, samen met onder meer ouderenorganisaties en mantelzorgverenigingen."

“Er komt veel op ons af. Dus we moeten bijna dagelijks keuzes maken. En dat is frustrerend.”

"Door de pandemie hebben we de noden, zorgen en ervaringen van ouderen sterker op de kaart gezet. Je voelt dat corona iets veranderd heeft, zowel bij ouderen zelf als bij beleidsmakers. Het project dat we nu uitvoeren - rond de kwaliteit van wonen, leven en zorg in woonzorgcentra - is trouwens een rechtstreeks gevolg van onze inspanningen destijds. Het besef dat ouderen en bewoners van woonzorgcentra zelf meer te zeggen moeten hebben, dat hun stem duidelijk moet weerklinken als het over hun kwaliteit van zorg en leven gaat, zit veel meer top of mind. De Vlaamse overheid maakte middelen vrij voor een kwaliteitsbevraging. Die brengt de kwaliteit transparant in beeld, door de ogen van de bewoners zelf. En wij spelen de belangrijke rol om oudere vrijwilligers op te leiden om die kwaliteit betrouwbaar en onafhankelijk in kaart te brengen."

In 2015 was er al een extra opdracht voor de Vlaamse Ouderenraad: de ondersteuning van lokale ouderenraden. Daardoor is het team sterk uitgebreid. Hoe kijk je daarop terug?

Vandenweghe: "Ik ben erg trots op hoe die pijler van onze werking doorheen de jaren is kunnen groeien. Zeker nu we ook de regionale begeleiding van de platformen ouderenbeleidsparticipatie op ons kunnen nemen. Dankzij die werking kunnen we lokale ouderenbeleidsparticipatie en de straffe dingen die lokaal gebeuren, veel meer zichtbaar maken. We brengen lokale vrijwilligers samen, inspireren hen en stimuleren uitwisseling. En we proberen samen met de VVSG ook schepenen en ambtenaren mee in dat bad te trekken."

"Tegelijk zorgt die begeleiding voor een heel sterke synergie met ons beleidswerk op Vlaams niveau. Signalen stromen sneller door en we kunnen adviezen makkelijker illustreren met getuigenissen, verhalen en goede praktijken. We weten

nu nóg beter wat er lokaal leeft. Ook de synergie tussen onze communicatie en ons beleidswerk kreeg een echte boost via de lokale werking."

Wat wens je de Vlaamse Ouderenraad als organisatie?

Vandenweghe: "Dat ze haar unieke rol kan blijven spelen. Kritisch, maar altijd met concrete voorstellen. Vanuit de ervaringen van ouderen, maar met de deskundigheid en onderbouwing van een adviesorgaan. En dat jullie voelsprietten de juiste signalen blijven oppikken. Ook van ouderen die minder bereikbaar zijn."

"Verder hebben we de voorbije jaren enorm ingezet op de professionalisering van de organisatie. Ik wens jullie een nieuwe directeur toe die dat traject met ambitie verderzet. Samen met het team, de lidorganisaties en onze vrijwilligers. Iemand die alle kansen weet te grijpen om ouderen de maatschappelijke weerklank te geven die ze verdienen. Het was heel fijn om daar de voorbije jaren mee de fundamenten voor te mogen uitbouwen."

“*Uiteraard zal ik het team en de vrijwilligers enorm missen. De Vlaamse Ouderenraad is een warme organisatie boordevol engagement en talent.*”

Wat ga je missen?

Vandenweghe: "Uiteraard zal ik het team en de vrijwilligers enorm missen. De Vlaamse Ouderenraad is een warme organisatie boordevol engagement en talent. De honderden vrijwilligers zijn erg betrokken. En ook het team werkt elke dag keihard om de impact waar te maken. Ik denk dat we op dat vlak een unieke organisatie zijn met een heel fijne dynamiek. Een warm nest, met een heldere missie."

Tot slot: wat neem je mee naar je nieuwe job?

Vandenweghe: "Oh. Er is zoveel dat ik wil meenemen (*lacht*). Ouderen zullen altijd op mijn radar blijven staan. Ook onze participatiecultuur en het belang van inspraak zullen me nauw aan het hart blijven. Dat kan ik niet zomaar loslaten. Net zoals een aantal allergieën die ik doorheen de jaren ontwikkelde, bijvoorbeeld rond de beeldvorming van ouderen. Meer op persoonlijk vlak ben ik vooral dankbaar voor de rugzak met bagage rond leidinggeven. Met een dynamisch team, gedragen door een bestuur vol vertrouwen en goede raad, was dit een fantastische plek om daarin te mogen groeien. Daar ben ik enorm dankbaar voor!"

We gaan Nils missen in onze organisatie, maar wensen hem het allerbeste toe in z'n verdere carrière.

Maak kennis met onze nieuwe regio-collega

Begin september verwelkomden we onze nieuwe regionaal medewerker ouderenbeleidsparticipatie Annelies Geelen. Annelies vervangt Sacha Rymen en zal instaan voor de begeleiding van RPO's Kempen, Hageland en alle RPO's in Limburg. Ook de ISO-ondersteuning van Limburg en Antwerpen neemt ze mee op.

Annelies: "Vanuit mijn interesse in ouderenbeleid, vond ik de weg naar de Vlaamse Ouderenraad. Met deze job hoop ik bij te dragen aan een warme maatschappij waaraan iedereen – vooral ook ouderen – vlot kan participeren."

"Ik heb meer dan tien jaar werkervaring in de welzijns- en mobiliteitssector. Zo werkte ik de voorbije zeven jaar als directeur van een vzw die zich inzet voor vervoer voor mensen met een beperkte mobiliteit. Ik werkte er ook jaren met vrijwilligers, een ervaring die ik graag meeneem naar mijn toekomst bij de Vlaamse Ouderenraad."

Heb je een vraag voor Annelies? Mail dan naar annelies.geelen@vlaamse-ouderenraad.be.

Ouderenraden volle gas richting verkiezingen 2024

2024 is een uniek verkiezingsjaar. Het zijn de eerste lokale verkiezingen waarbij er geen opkomstplicht meer is. Dat wil zeggen dat niemand nog verplicht is om een stem uit te brengen. Maar het stemrecht? Dat blijft wel bestaan. Lokale ouderenraden nemen daarom de taak op zich om ouderen aan te sporen wél nog te gaan stemmen. Veel raden schrijven ook een sterk memorandum dat de noden en behoeften van de oudere inwoners omvat, zodat beleidsmakers die prioriteiten kunnen meenemen in hun verkiezingsprogramma en beleidsplan. Wij zochten enkele raden op en kwamen te weten welke acties zij op poten zetten naar aanleiding van de verkiezingen.

Tekst: L.B. & N.D. Foto: Laurane Berkein

Mol verlaagt drempels voor inwoners
Mol is zo'n stad die inwoners ervan wil blijven overtuigen dat stemrecht écht van belang is. Via een nieuwsbrief sensibiliseert en informeert de seniorenraad de inwoners van Mol. Dat doet de raad samen met de seniorenconsulent en de schepen. Maar ook drempels, zoals de bereikbaarheid van de stembureaus, worden weggevoerd.

“Omdat digitaal stemmen voor sommige inwoners moeilijk is en voor onzekerheid kan zorgen, geven we ouderen de kans om op voorhand te oefenen.

“Voor veel ouderen is de verplaatsing naar de stembokjes een echte drempel. Daarom biedt de stad vervoer aan van en naar stembureaus. En in elk stembureau zullen er stadsmedewerkers zijn die ouderen kunnen bijstaan, mochten er tijdens het stemmen problemen opduiken.”

“Omdat digitaal stemmen voor sommige inwoners moeilijk is en voor onzekerheid kan zorgen, geven we ouderen ook de kans om op voorhand te oefenen. Op verschillende locaties, bijvoorbeeld in het lokaal dienstencentrum, plaatsen we in aanloop naar de verkiezingen stemcomputers en begeleiders. Zo kunnen inwoners op voorhand oefenen hoe ze in oktober moeten stemmen.”

“We vragen bovendien aan ouderen- en buurtverenigingen om die initiatieven van het lokale bestuur en de seniorenraad mee te promoten. Zo bereiken we een groter publiek, en motiveren we extra veel Molse inwoners om hun stem te laten horen.”

De ouderenraad van Lokeren bouwt verder op vorige memoranda

De ouderenraad van Lokeren schreef al tweemaal een memorandum. En ook de lokale verkiezingen van 2024 hebben de leden goed voorbereid, want er ligt alweer een memorandum op de tafel. Net zoals de vorige jaren, werd ook dit jaar de mening van de Lokerse inwoners bevestigd tijdens het proces.

“De ouderenraad van Lokeren bestaat uit werkgroepen. In elke werkgroep wordt er met een klein groepje ouderen nagedacht over een specifiek thema. De werkgroepen worden opengesteld voor het brede publiek. Zo komen ook de noden van de Lokerse inwoners tot bij ons. En al die noden namen we mee bij het uitschrijven van ons memorandum.”

“De vorige twee memoranda blijven belangrijk, want we kijken altijd of eerdere eisen gerealiseerd werden.”

“Voor de lokale verkiezingen van 2024 hebben we opnieuw een memorandum opgesteld. De vorige twee memoranda blijven trouwens belangrijk, want we kijken altijd of de eisen uit ons vorige memorandum gerealiseerd werden. Is dat niet het geval? Dan hameren we daar opnieuw op.”

“Ons afgewerkt memorandum hebben we – net zoals de voorbije jaren – bezorgd aan alle politieke partijen. Indien een partij uitleg wenste, gingen we langs om ons memorandum persoonlijk toe te lichten. We organiseren ook altijd een debatavond. Daarop stellen we ons memorandum voor

aan partijvoorzitters en afgevaardigden van de gemeente. Op dat moment zijn meestal alle politieke partijen aanwezig.”

De seniorenadviesraad van Schoten organiseerde een open brainstorm

De seniorenadviesraad van Schoten ziet het memorandum niet als een project van de Schotense seniorenadviesraad. Het is wél een project van alle Schotense ouderen. Om de mening van al die oudere inwoners te verzamelen, organiseerde de raad een open brainstorm.

“Omdat we de mening van alle oudere inwoners wilden verzamelen bij het opmaken van ons memorandum, hebben we een open brainstorm georganiseerd. Iedereen die zijn mening wilde geven over het wonen, leven en de zorg in de gemeente, was welkom op dat brainstormmoment. De zaal zat bomvol. Dat bewijst dat inspraak wel degelijk een wens is van de oudere inwoners.”

“Toen ons memorandum klaar was, stelden we het voor. Ondertussen hebben verschillende beleidsmakers ons al van feedback voorzien.”

“Dat brainstormmoment leverde belangrijk input op voor het memorandum. Zo bleek mobiliteit een thema te zijn dat leeft in de gemeente. Veel oudere inwoners zijn niet meer zo mobiel, zij rekenen op het openbaar vervoer om ergens te geraken. Maar de busverbinding tussen de gemeente en het dichtstbijzijnde ziekenhuis blijkt bijvoorbeeld niet goed.”

“Toen ons memorandum klaar was, stelden we het voor aan de Schotense inwoners. Iedereen was welkom. Niet alleen inwoners, maar ook hulpinstanties en andere organisaties. Uiteraard nodigden we ook de politieke partijen uit. Ondertussen hebben verschillende beleidsmakers ons al van feedback voorzien.”

Benieuwd naar meer inspirerende voorbeelden? Surf dan naar www.ouderenraden.be/verkiezingen2024.

Onderneemt ook jouw ouderenraad initiatieven naar aanleiding van de lokale verkiezingen? Mail dan naar lokaal@vlaamse-ouderenraad.be.

8 speerpunten voor een leeftijdsvriendelijk lokaal beleid

Om lokale ouderenraden en lokale besturen te ondersteunen bij het opmaken van hun lokaal memorandum, schreef de Vlaamse Ouderenraad een eigen memorandum. Aan de hand van acht speerpunten geven we de belangrijkste ambities en actiepunten voor een succesvol lokaal ouderenbeleid mee. Dat doen we vanuit een helikopterperspectief.

Wil je inzicht krijgen in de grootste uitdagingen van jouw stad of gemeente? Gebruik ons memorandum om in dialoog te gaan met je lokale ouderenraad en ouderenverenigingen. Zo zet je samen de lijnen uit voor het bouwen aan een leeftijdsvriendelijke omgeving.

1 Geef ouderen een structurele stem in het lokaal beleid

Een voortdurende dialoog met ouderen is een essentiële basis voor een leeftijdsvriendelijk lokaal beleid. Inzicht krijgen in de noden van ouderen, kan bijvoorbeeld via een ouderenbehoefteonderzoek. Tot slot is het belangrijk dat ouderen gestimuleerd worden om hun stem uit te brengen.

2 Transformeer de lokale omgeving tot een gezonde, toegankelijke en verbindende ruimte

Inzetten op gezondheid, sociaal contact en beweging draagt bij tot het welzijn van elke burger en in het bijzonder tot het welzijn van ouderen. Aandachtspunten zijn bijvoorbeeld de toegankelijkheid van de leefomgeving, makkelijk bereikbare openbare diensten, het stimuleren van gezonde voeding en beweging en het mogelijk maken van ontmoetingen.

3 Bevorder de participatie en het engagement van ouderen

Ouderen willen hun leven betekenisvol blijven invullen. Sommige ouderen willen reizen, andere willen bijleren en talenten ontdekken. Nog anderen willen een rol opnemen in het verenigingsleven. Maar heel wat ouderen worden met obstakels geconfronteerd die hen tegenhouden om te participeren. Naast een financiële drempel zijn er ook informatieve, fysieke en sociale drempels.

Die drempels werk je weg door het verenigingsleven in de stad of gemeente te ondersteunen, en door een gevarieerd aanbod aan activiteiten te ondersteunen. Stimuleer ouderen bovendien om te bewegen, of om vrijwilligerswerk op te nemen. En moedig

ook intergenerationele en interculturele uitwisseling aan.

4 Garandeer een sterk lokaal zorgbeleid voor ouderen

Met het ouder worden, worden mensen geconfronteerd met toenemende zorgnoden, vaak chronisch en complex van aard. Fysieke problemen, verlieservaringen, ingrijpende levensveranderingen en existentiële vragen nemen toe. Het is dan ook belangrijk dat elke oudere kan rekenen op een toegankelijk, betaalbaar en kwaliteitsvol zorgaanbod. Ook zorgzame buurten en een sterk lokaal mantelzorgbeleid kunnen ouderen ondersteunen.

5 Ontwikkel een levensloopbestendig lokaal woonbeleid

Zowel oudere eigenaars als (sociale) huurders wonen vaak in woningen die energieverblindend zijn, te groot zijn en niet aangepast zijn aan hun noden. Nochtans heeft iedereen recht op menswaardig wonen. De woningen van ouderen moeten dus aangepast, kwaliteitsvol en betaalbaar zijn. Ook een toegankelijke woonomgeving is van belang. Bovendien moet verhuizen in de eigen buurt aantrekkelijk worden gemaakt.

6 Zet extra stappen in de strijd tegen armoede en onderbescherming

14% van de Vlaamse 65-plussers leeft in een huishouden met een inkomen onder de armoederisicodrempel (Statistiek Vlaanderen, 2022). Ouder worden in armoede brengt kwetsbaarheden en gezondheidsrisico's met zich mee, belemmert de actieve participatie aan de samenleving en vergroot het risico op sociale uitsluiting. Pak daarom armoede bij ouderen

structureel aan, en leid ouderen toe naar hun rechten en vormen van ondersteuning.

7 Maak werk van een digitaal inclusieve samenleving

Er werd in Vlaanderen al sterk ingezet op digitale vormen van dienstverlening, maar de coronacrisis zorgde voor een stroomversnelling. Digitalisering kan voor nieuwe mogelijkheden zorgen, maar creëert en versterkt ook kwetsbaarheid. Publieke dienstverlening moet dan ook inclusief worden aangeboden. Voor ouderen die geen eigen digitaal toestel hebben, kunnen openbare computerruimtes een oplossing zijn. En ook mogelijkheden om digitaal bij te leren, en loketmedewerkers die ouderen wegwijs maken, kunnen de doelgroep ondersteunen.

8 Zorg dat ouderen zich vlot en comfortabel kunnen verplaatsen

Voor ouderen is het essentieel dat hun bestemming vlot bereikbaar is en dat ze zich op een veilige en comfortabele manier heen en terug kunnen verplaatsen. Maar ouderen die minder mobiel zijn, ervaren soms moeilijkheden wanneer ze zich verplaatsen. Een voetgangers- en fietsbeleid kan een oplossing zijn. Bovendien is het belangrijk dat ouderen zelf betrokken worden bij beslissingen over het vervoeraanbod en de inrichting van de publieke ruimte.

Benieuwd naar ons volledige memorandum? Je vindt het terug via www.ouderenraden.be/verkiezingen2024 (onderaan).

"We zijn blij dat de bewoners het goed kunnen vinden met elkaar"

Woonproject Passer verbetert woonkwaliteit van Afrikaanse ouderen

In maart 2023 opende het woonproject Passer in Anderlecht. De site telt 12 woon-eenheden en enkele gemeenschappelijke ruimtes. De bewonersgroep werd zorgvuldig samengesteld: er wonen ouderen, alleenstaande moeders en gezinnen. Wij waren benieuwd en gingen enkele maanden na de verhuis van de bewoners in gesprek met initiatiefnemers **Luc Lampaert** van Kenniscentrum WWZ en **Tymke Ton** van De Overmolen vzw.

Tekst: L.B. & E.M.

Waarom is dit collectief woonproject in het leven geroepen?

Ton: "We richten ons specifiek op de Afrikaanse gemeenschap. De aanleiding? Onze partner, het Lokaal Dienstencentrum Cosmos (LDC) in Anderlecht, bereikt al jaren Afrikaanse ouderen en gezinnen. Het LDC stelde vast dat hun woonomstandigheden vaak schrijnend zijn. Voor veel moeders met kinderen is het moeilijk om een alternatief te vinden voor hun veel te kleine en ongezonde woning. Ook veel oudere Afrikaanse vrouwen zijn afhankelijk van de private huurmarkt, maar kunnen de huur van een deegelijke woning eigenlijk niet betalen. Anderen botsen daarbij op te veel taaldrempels om een goede woning te vinden. We voelden echt wel de nood om de woonkwaliteit van die doelgroep te verbeteren."

Lampaert: "Kenniscentrum WWZ - een organisatie die zich inzet voor een beter welzijn, vernieuwende woonvormen en toegankelijke zorg voor alle Brusselaars - en De Overmolen vzw - een organisatie die plekken creëert voor de meest kwetsbare groepen in Brussel - beslisten daarom de handen in elkaar te slaan. We botsten op een locatie waar we enkele woningen, studio's en éénkamerappartementen konden realiseren. Bovendien was er plaats voor een gemeenschappelijke binnenruimte en een koer."

Ton: "De Overmolen is de eigenaar van het gebouw. Het beheer gebeurt door een Sociaal Verhuurkantoor Baita (SVK), waardoor alle appartementen ingeschreven zijn als sociale woning. LDC Cosmos neemt de sociale ondersteuning op zich. Alle appartementen zijn betaalbaar en

kwalitatief, en worden toegewezen aan mensen met een laag inkomen."

Lampaert: "Op het gelijkvloers van het woonproject opent binnenkort het Vlaams-Afrikaans huis Kuumba. Dat huis zal instaan voor het organiseren van activiteiten voor alle Brusselse inwoners. Ook de bewoners van het woonproject zullen aan die activiteiten kunnen deelnemen, en zo contacten leggen met mensen uit de buurt. En LDC Cosmos staat in voor de begeleiding van de bewoners. Heeft iemand een zorg- of ondersteuningsnood? Dan zoekt het dienstencentrum mee naar de geschikte oplossing."

“ We voelden echt wel de nood om de woonkwaliteit van die doelgroep te verbeteren. ”

Hoe hebben jullie bewoners geselecteerd?

Ton: "LDC Cosmos reikte ons mogelijke kandidaten aan. Het Kenniscentrum en De Overmolen selecteerden samen geschikte kandidaten. We gingen bij mensen thuis langs om te kunnen oordelen over hun woonnood. Hadden ze momenteel een degelijk huis of appartement, of woonden ze in een onaangepaste of te dure woning? Woonden ze al in een sociale woning, of niet?"

Lampaert: "Ook naar de capaciteiten van de bewoners hebben we gekeken. We wilden mensen bereiken die bepaalde zorgtaken voor elkaar kunnen opnemen. En mensen die de gemeenschappelijke ruimtes zouden benutten. Er wonen bijvoorbeeld enkele oudere vrouwen. Wanneer hun zorgnoden toenemen, is het de bedoeling dat de gezinnen of jongeren voor hen naar de winkel kunnen gaan. Maar ook de ouderen kunnen wat voor de jongeren betekenen. Zo kunnen zij soms de kinderen opvangen, wanneer

de mama's niet thuis zijn. Dat intergenerationeel aspect zien we echt als dé troef van dit project."

Ton: "We merken dat de bewoners het goed kunnen vinden met elkaar. Daar zijn we blij om. Ze organiseren feestjes, of ze plannen een barbecue. Op andere momenten drinken ze samen een theetje. En de kinderen spelen met elkaar."

Hoe ervaren de bewoners het woonproject?

Ton: "De bewoners zijn trots. Ze hebben eindelijk een fatsoenlijke woning. Eén van de bewoners was in het begin een wat eenzame, norske dame. Maar tegenwoordig is ze goed bevriend met haar buurvrouw. En wanneer ze ons ontvangt, is ze altijd vrolijk."

Lampaert: "Je ziet ook hoe de bewoners zich de woningen toe-eigenen. De appartementen zijn allemaal nieuw en netjes, maar veel bewoners hadden weinig meubels en geen geld om de plek onmiddellijk in te richten. In het begin kampeerden veel gezinnen in de woning. Ze hadden geen zetel, geen tafel of geen bed. Elke maand spaarden ze hun centen om iets nieuw te kunnen kopen, waardoor de meeste appartementen ondertussen al mooi bemeubeld zijn. Ook dat zorgt ervoor dat het zelfbeeld van de bewoners elke maand beter wordt."

“ We botsten op een locatie waar we enkele woningen, studio's en éénkamerappartementen konden realiseren. Bovendien was er plaats voor een gemeenschappelijke binnenruimte en een koer. ”

Werd er rekening gehouden met de locatie waar het woonproject werd gebouwd, en met de toegankelijkheid van de appartementen?

Lampaert: "Zeker. De appartementen hebben allemaal een inloopdouche, de deuren zijn breed, en naast elk toilet zijn er handvaten. De enige plek die niet aangepast is aan een rolstoelgebruiker is de keuken. Mocht het nodig zijn, kan die plek wel nog aangepast worden. Elke woning is trouwens bereikbaar via twee trappen én een lift."

Ton: "Het woonproject bevindt zich bovendien in een bruisende buurt. Op wandelafstand is er een gezellige markt. Er zijn winkels en basisvoorzieningen. En met de metro, de tram en de bus raak je hier overal. Ook het treinstation is vlakbij. En LDC Cosmos is slechts vijf minuten stappen."

Betrokken jullie de bewoners tijdens de bouw van het woonproject?

Lampaert: "Dat konden we helaas niet doen om verschillende redenen. Zo hadden we geen idee hoelang de bouw van de woningen exact zou duren, en mensen met een woonnood twee jaar op voorhand beloven 'dat ze over twee jaar een aangepaste woning zouden krijgen' was geen optie. Bovendien kan er tijdens het bouwen van zo'n woonproject heel wat veranderen bij de gezinnen. Er kunnen baby's geboren worden, en oudere kinderen kunnen het huis uitgaan. Of gezinnen kunnen in de tijd dat het woonproject gebouwd wordt, zelf al een nieuwe, goede woning gevonden hebben. We zijn daarom pas bewoners beginnen zoeken, enkele maanden voordat de bouw van het woonproject klaar was."

Zijn jullie soms op wettelijke problemen gebotst, tijdens het bouwen van het woonproject?

Lampaert: "Tijdens het bouwen zelf niet. Maar nu er mensen wonen, komen er wel wat problemen aan het licht. Zo bestaat het woonproject uit appartementen van uiteenlopende grootte en vier studio's.

Een tweekamerappartement hadden we voorzien als één colocatie. Daar wonen een moeder en volwassen dochter nu samen, elk met een eigen slaapkamer en badkamer. Op zich is dat geen probleem, maar wanneer de dochter zal beginnen werken, kan dat een effect hebben op het leefloon van de moeder en de huurkorting. De gemeente beschouwt hen als twee samenwonenden, en niet als twee individuen die enkele gemeenschappelijke ruimtes delen."

“Op het gelijkvloers van het woonproject opent het Vlaams-Afrikaans huis Kuumba. Dat zal instaan voor het organiseren van activiteiten.

Ton: "En er zijn bewoners die een leefloon krijgen van het OCMW. Door de verhuis naar Anderlecht, moet het leefloon worden overgezet van de vorige gemeente waar ze woonden, naar hun nieuwe gemeente. En dat duurt soms lang, waardoor een van de oudere bewoners tussen wal en schip is gevallen en een poosje geld moest sprokkelen bij kennissen. De bewoonster heeft bovendien behoefte aan extra ondersteuning bij het huishouden. Gelukkig kan ze in de tussentijd op onze hulp rekenen, en vooral ook op hulp van haar zorgzame bureu."

Signaal aan de Vlaamse regering: maak nieuwbouwwoningen en appartementen verplicht toegankelijk

Recent maakte de Vlaamse regering haar plannen bekend rond de aanpassing van de toegankelijkheidsverordening. Samen met NOOZO, de Vlaamse adviesraad voor en door personen met een handicap, schreef de Vlaamse Ouderenraad een brief als reactie op die plannen. We benadrukken de nood aan het verbreden van de regelgeving op het vlak van wonen.

Toegankelijkheidsverordening?

De toegankelijkheidsverordening bepaalt de criteria voor de toegankelijkheid van publieke gebouwen en gemeenschappelijke delen van appartementsgebouwen. Het gaat om een reeks wettelijke regels waarmee rekening gehouden moet worden. In het laatste jaar van deze regeerperiode wil de Vlaamse regering de verordening doeltreffender maken. De plannen daarvoor zijn nu bekend.

Teleurstelling

Samen met NOOZO, de Vlaamse adviesraad handicap, schreef de Vlaamse Ouderenraad een brief aan de Vlaamse regering als reactie op die plannen. De hervorming zou bijvoorbeeld aangegrepen kunnen worden om strengere regels voor de toegankelijkheid en aanpasbaarheid van nieuwbouwwoningen en appartementen te voorzien. Want de nood daaraan is hoog. Er zijn te weinig woningen aangepast aan mensen met een beperkte mobiliteit, en door de vergrijzing zal die behoefte alleen maar toenemen. De woningen die nu gebouwd en verbouwd worden, gaan

bepalen hoe makkelijk ouderen over tien of vijftien jaar in hun eigen woning gaan kunnen blijven wonen.

Vlaamse regering, grijp opportuniteiten

De actualisatie van de toegankelijkheidsverordening biedt volgens ons een strategische opportuniteit om nog in deze legislatuur aan de slag te gaan. NOOZO en de Vlaamse Ouderenraad vragen de Vlaamse regering om die kans te grijpen. Ze kan zo zorgen voor een beter aangepaste woonmarkt op maat van personen met een beperking en ouderen met ondersteuningsnoden.

Benieuwd naar onze eisen? Je kan de volledige brief lezen op www.vlaamse-ouderenraad.be.

Een jaar na de lancering: hoe doen de Zorgzame Buurtenprojecten het?

Een buurt waar jong en oud voor elkaar zorgt. Waar mensen comfortabel in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen. En een plek waar levenskwaliteit centraal staat. Diensten en voorzieningen zijn er voor iedereen toegankelijk. Dat zijn volgens de Vlaamse overheid de kernbegrippen van een Zorgzame Buurt.

Midden 2022 lanceerde de overheid een oproep om Zorgzame Buurtenprojecten op te zetten. Daar kwamen heel wat initiatieven uit die de overheid nu ondersteunt. De Vlaamse Ouderenraad is - een dik jaar na de lancering - benieuwd naar de balans. We vroegen vier projecten hoe het ondertussen gaat met hun Zorgzame Buurt. Wat heeft de buurt al verwezenlijkt? Botste het project op drempels? En wat zijn de toekomstplannen?

'Van eiland naar wij-land' versterkt het burennetwerk in Boechout

Woonzorgcentrum Sint-Mathildis in het Antwerpse Boechout slaagde er maar moeilijk in om verbinding te maken met de buurt. Daarom sloeg het woonzorgcentrum de handen in elkaar met het lokaal bestuur. Het Zorgzame Buurtenproject 'van eiland naar wij-land' werd geboren. Het doel? Verbinding maken met de buurt en een sterk partnernetwerk opbouwen in de gemeente.

Naomi Verlinden, trekker van het project: "Sint-Mathildis is een groot woonzorgcentrum, maar we zitten een beetje op een eiland in Boechout. Dat vinden we jammer, want we willen dat de bewoners van het woonzorgcentrum contacten met de buurt kunnen onderhouden. Daarnaast willen we er ook voor zorgen dat de buurt verbinding legt met het woonzorgcentrum."

“Het eerste dat we deden, was het opzetten van een partnernetwerk. Dat vond ik echt belangrijk, want je kan tenslotte niet alleen aan een Zorgzame Buurt werken.”

"Het eerste dat we deden, was het opzetten van een partnernetwerk. Dat vond ik echt belangrijk, want je kan tenslotte niet alleen aan een Zorgzame Buurt werken. Driemaandelijks komen alle partners samen, en denken we na over welke stappen we willen zetten binnen het Zorgzame Buurtenproject. Naast het opzetten van een partnernetwerk, hebben we ook al tal van ontmoetingsmogelijkheden georganiseerd in de buurt, zoals koffiemomenten en buurtfeesten. Wat er nog op de planning staat in de toekomst? De heraanleg van de tuin van het woonzorgcentrum, zodat die tuin ook een ontmoetingsplek wordt."

Woonzorgcentrum Leiehome pakt de vereenzaming bij thuiswonende, kwetsbare ouderen aan

De Zorgmantel is het Zorgzame Buurtenproject van woonzorgcentrum Leiehome in het Gentse Drongen-Baarle. Met het project wil het woonzorgcentrum vereenzaming aanpakken bij thuiswonende ouderen in kwetsbare situaties. En dat via ontmoetingen. Barbara Roels en Isa Veys, het team achter De Zorgmantel, vertellen er ons meer over.

"Om ontmoetingen te creëren tussen bewoners van het woonzorgcentrum en buurtbewoners, stelden we de tuin van het woonzorgcentrum open voor het brede publiek. En

met succes, want scholen komen wandelen in de tuin, studenten picknicken aan de tafels en burenen laten er hun hond uit. We legden bovendien een petanquebaan aan, die al gretig door de (buurt)bewoners wordt gebruikt."

"We willen ook wijken met elkaar verbinden. Daarvoor werken we veel samen met scholen. We organiseren bijvoorbeeld wandelzoektochten, waar (klein)kinderen dan samen met hun (groot)ouders aan deelnemen. Dat zijn zowel bewoners van het woonzorgcentrum als mensen uit de buurt. Dat we er dankzij dit project in slagen om verschillende generaties met elkaar te verbinden, maakt ons blij."

"Of we al op moeilijkheden gebotst zijn? We merken dat het voor burenen een drempel is om het gebouw van ons woonzorgcentrum binnen te wandelen. Wanneer we een activiteit op een andere locatie organiseren, is de opkomst veel groter. Daarom organiseren we ook soms activiteiten buiten het woonzorgcentrum. Op die manier leren burenen ons kennen, en zijn ze de volgende keer wél geneigd om ook aan een evenement in het woonzorgcentrum deel te nemen."

“Dat we er dankzij dit project in slagen om verschillende generaties met elkaar te verbinden, maakt ons blij.”

Knokke-Heist wil inwoners toeleiden naar de juiste zorg

Buurtzorg 2.0, het Zorgzame Buurtenproject van Knokke-Heist, zet in op vroege detectie van hulp- en zorgvragen. Het project richt zich op alle mensen die in de gemeente wonen, leven en werken. Want het zorgen en ondersteuningsaanbod? Dat bestaat al. Alleen vinden mensen de weg ernaartoe niet.

Karen Moonen, verantwoordelijk Buurtzorg 2.0: "Knokke-Heist is een uitdagende gemeente. Er wonen hier bijvoorbeeld veel tweeverblijvers. En in de winter staat de helft van de woningen en appartementen leeg, terwijl je hier in de zomer over de koppen kan lopen. Bovendien verhuizen veel mensen op oudere leeftijd naar de kust. Ze hebben hier geen sociaal netwerk, en geen vaste zorgondersteuning. Al die elementen maken ons Zorgzame Buurtenproject extra uitdagend, maar ook erg nodig."

"Om de detectie van hulp- en zorgvragen te bevorderen, stelden we in elke wijk in Knokke-Heist zo'n twee à vier buurtbewoners aan als buurtambassadeur. Vaak gaat het om geëngageerde mensen die al een bekend gezicht waren in de buurt. Die ambassadeurs zijn de ogen en de oren van de wijk. Het zijn mensen die er wonen, leven of werken en dus veel signalen opvangen. Ze zien het bijvoorbeeld als er iemand de rolluiken al een tijdje niet heeft opgetrokken. En bij lokale handelaars liggen er hulpkaartjes. Heeft iemand een vraag? Dan kan die de vraag en zijn gegevens noteren op dat kaartje. Via de handelaar komt dat dan bij ons terecht."

"Op die manier hopen we ervoor te zorgen dat inwoners zo lang mogelijk in hun huidige woning kunnen blijven. Sommige mensen kunnen perfect zelfstandig wonen, maar hebben hulp nodig bij het buitenzetten van hun vuilbak. Anderen kunnen geen zware boodschappen meer dragen. Nog anderen kunnen hun was niet langer zelf doen. Met Buurtzorg 2.0 zoeken we oplossingen voor die mensen."

“Veel mensen verhuizen op oudere leeftijd naar de kust. Ze hebben hier geen sociaal netwerk, en geen vaste zorgondersteuning. Al die elementen maken ons Zorgzame Buurtenproject extra uitdagend, maar ook erg nodig.”

'Naar een leeftijdsvriendelijk Bevel' verbetert kwaliteit van wonen en leven

Het Zorgzame Buurtenproject 'Naar een leeftijdsvriendelijk Bevel', een Antwerpse deelgemeente, is een verlengde van Buurtzorg De Geburen - een samenwerking tussen de gemeente en het lokaal dienstencentrum om thuiswonende ouderen met de juiste zorgorganisaties in contact te brengen. Wij gingen met projectleiders Jone Van Tulden en Lieke Smits in gesprek.

"Leeftijdsvriendelijk Bevel zet in op drie thema's: zorg & gezondheid, respect & sociale inclusie en mobiliteit. Als eerste hebben we ingezet op het thema mobiliteit. In samenwerking met AR-TUR Turnhout en Universiteit

Hasselt ontwikkelden we drie liftpunten. Wanneer iemand bijvoorbeeld van Bevel naar buurgemeente Nijlen moet, kan die naar een liftpunt gaan. De bedoeling is dat een voorbijganger die ook naar Nijlen rijdt, die persoon dan een lift geeft. We lenen ook onze rolstoel- en duofiets gratis uit, en de zorgboerderij levert producten aan huis met de bakfiets."

“Eén keer per maand op maandag is er een vrijwillige verpleegkundige aanwezig in het buurtrestaurant in Bevel.”

"Na het thema mobiliteit, startten we het thema respect & sociale inclusie op. Dat thema liep vooral tijdens de wintermaanden, omdat we de inwoners een warme winter wilden geven. Eén van onze partners organiseerde winterwandelingen. Tijdens die wandelingen voorzagen wij een soeppunt op de route. Buren dronken op de stoep een tasje soep en gingen met elkaar in gesprek."

"Nu staat het thema zorg & gezondheid op de agenda. Daarvoor hebben we maandelijkse verpleegkwartiertjes opgestart. Eén keer per maand op maandag is er een vrijwillige verpleegkundige aanwezig in het buurtrestaurant in Bevel. Mensen die vragen hebben of een gezondheidscheck willen laten doen, kunnen het buurtrestaurant vrijblijvend binnenwandelen. We lieten ook een beweegbank plaatsen in Bevel, waar we in samenwerking met de mutualiteit een actieve cursusreeks rond zullen organiseren. En van november tot februari organiseren we infosessies over thema's die gelinkt zijn aan zorg en gezondheid."

Meer lezen over deze projecten?
Op www.ouderenraden.be vind je de uitgebreide interviews.

Dossier ouderenraden heruitgevonden

“Mensen willen mee nadenken over het lokaal beleid, maar een langdurig engagement zien ze niet meer zitten”

Vernieuwende structuren van lokale ouderenraden

De laatste jaren gaan lokale ouderenraden en lokale besturen steeds vaker op zoek naar nieuwe manieren om de stem van ouderen te vertolken. Zo ook in Leuven. Daar loopt er een traject om een breder netwerk van senioren aan te spreken. **Cécile Van Hoecke**, voorzitter seniorenraad Leuven en **Melissa Vandersypen**, beleidsadviseur ouderen en zorg, vertellen ons daar meer over.

Tekst: L.B. & N.D.

In Leuven loopt er een traject om een breder netwerk van senioren te betrekken bij de seniorenraad. Voelden jullie daarvoor een nood?

Van Hoecke: “Ja. We voelden al langere tijd aan dat we een grote groep ouderen niet bereikten. Nochtans is 1 op 5 inwoners van Leuven 65-plus, ouderen maken dus een belangrijk deel uit van de Leuvense bevolking. We merkten dat we met hoogopgeleide Leuvense ouderen, ouderen met een lager inkomen of ouderen met een migratieachtergrond zelden in aanraking kwamen.”

Vandersypen: “We kregen ook regelmatig van inwoners te horen dat ze eigenlijk niet weten wat de seniorenraad in Leuven allemaal doet. Ook dat maakte duidelijk dat we een groot deel van onze doelgroep niet bereikten.”

Van Hoecke: “En op de raden waren er ook leden aanwezig die weinig tot geen input gaven. Mensen die het moeilijk vonden om na te denken over noden en behoeften van ouderen, en geen adviezen konden geven aan het beleid. Terwijl die input van ouderen zelf net een meerwaarde is voor de seniorenraad. Ook daarom wilden we extra mensen

bereiken om mee na te denken over het lokaal beleid."

“ We kregen regelmatig van inwoners te horen dat ze eigenlijk niet weten wat de seniorenraad in Leuven allemaal doet.

Via het nieuwe traject willen jullie ervoor zorgen dat jullie wel een bredere groep bereiken. Hoe pakken jullie dat aan?

Vandersypen: "We hebben ons oor te luisteren gelegd bij andere raden. We hoorden dat er in andere steden en gemeenten wel ouderen willen aansluiten bij de raad, maar dat er weinig ouderen bereid zijn om deel uit te maken van een dagelijks bestuur, of van een algemene vergadering. De reden? Ze willen niet verplicht zijn om maandelijks samen te komen en te vergaderen. Ze gaan liever een flexibel engagement aan."

Van Hoecke: "Klopt. Dat is echt de tijdsgeest van vandaag. Mensen willen wel mee nadenken over het lokaal beleid, maar ze willen zich niet meer levenslang aansluiten bij een vereniging of een raad, en maandelijks moeten vergaderen."

Vandersypen: "Daarom hebben we er samen met de seniorenraad voor gekozen om stadsgesprekken te organiseren. Iedereen die geïnteresseerd is in de werking van de raad, is welkom op die gesprekken. Op die manier capteren we ook de mening van ouderen die geen lid zijn van de raad."

Van Hoecke: "En daarnaast willen we ook werken met losse werkgroepen over specifieke thema's. De seniorenraad met het dagelijks bestuur en de algemene vergadering blijft bestaan. En mensen die geen lid willen zijn van

de raad, maar wel een mening hebben over bepaalde thema's, kunnen dan deel uitmaken van een werkgroep. Of naar een stadsgesprek komen."

"De werkgroepen en de stadsgesprekken staan vandaag nog niet op punt. Maar ouderen aantrekken die geen lid zijn van de seniorenraad om hun input te krijgen, is sowieso onze nieuwe toekomstvisie."

Wat hebben jullie vandaag al verwezenlijkt?

Vandersypen: "Ons hervormingstraject is twee jaar geleden gestart. Eerst organiseerden we gesprekken met onze raad, het dagelijks bestuur en de senioreninspecteurs (inspecteurs in Leuven die alert zijn voor de noden, vragen en problemen van Leuvense ouderen, red.). Ook de lokale dienstcentra, de dienst buurtwerk en de dienst diversiteit van de stad werden betrokken bij die verkennende gesprekken. Dankzij al die gesprekken kregen we zicht op de noden van de Leuvense 65-plussers. Nadien hebben we de Leuvense ouderen zelf bevroegd aan de hand van een vragenlijst. 2.500 inwoners hebben ons een ingevulde vragenlijst terugbezorgd. Met die hoge responsgraad zijn we erg tevreden."

“ Ouderen aantrekken die geen lid zijn van de seniorenraad om hun input te krijgen, is onze nieuwe toekomstvisie.

Van Hoecke: "In mei 2023 organiseerden we dan ons eerste stadsgesprek, waarbij we samen met ouderen nadachten over specifieke thema's. We hadden plek voor 160 aanwezigen. En er waren zoveel geïnteresseerden, dat we met een wachtlijst moesten werken. In juni 2023 ging er een tweede stadsgesprek door. En ook dat was volzet."

Vandersypen: "Wat er op dat eerste stadsgesprek besproken is? De resultaten van de bevraging bij de inwoners zijn toegelicht. En journaliste Ann Peuteman kwam spreken over de vooroordelen over senioren. En nadien mochten de aanwezigen in kleine groepjes nadenken over thema's zoals publieke ruimte, woonvormen, iedereen gelukkig en iedereen betrokken."

Van Hoecke: "Elk groepje bestond uit een 15-tal mensen, en in elke groep was er ook een gespreksleider aanwezig. Mensen konden na de gesprekken ook laten weten of ze op de hoogte wilden blijven over de gespreksthema's, en of ze graag mee wilden nadenken over de nieuwe structuur van de seniorenraad. Het tweede stadsgesprek hebben we op dezelfde manier aangepakt. Al kozen we wel andere thema's voor de groeps gesprekken, zoals gezondheid & preventie, vrije tijd & verenigingsleven, digitaal mee, vrijwilligerswerk en mobiliteit & bereikbaarheid."

Vandersypen: "We hebben ondertussen ook een werkgroep opgericht die nadenkt over ons breder netwerk rond de raad. Daarin zetelen mensen uit ons dagelijks bestuur, ikzelf, onze schepen van senioren en medewerkers van Avansa (een koepel van sociaal-culturele organisaties, red.). Waarom we voor een samenwerking met Avansa hebben gekozen? Wij hebben zelf veel inspiratie en ideeën, maar de koepelorganisatie helpt ons om het hervormingsproces in goede banen te leiden."

Hoe verloopt de samenwerking met de schepen?

Van Hoecke: "Onze schepen staat volledig achter ons hervormingstraject. Ook hij ziet de meerwaarde van de open werkgroepen en de stadsgesprekken. De samenwerking met de schepen, zowel de huidige als de vorige schepen, is altijd al goed geweest. De schepen is op alle vergaderingen aanwezig, en we mailen en bellen elkaar regelmatig."

“Doordat de samenwerking zo goed is, schrijft de seniorenraad bijna nooit officiële brieven en geeft ze nooit officiële adviezen. We kunnen vlot met elkaar babbelen, en er wordt naar ons geluisterd. En wij begrijpen ook dat niet al onze noden en wensen zomaar kunnen ingewilligd worden. Sommige zaken hebben tijd nodig, voor andere zijn er niet onmiddellijk middelen.”

“ *Zonder de seniorenraad kan je als beleidsmaker ook niet weten of je waardevolle dingen aan het doen bent.*”

Vandersypen: “Dat begrip langs beide kanten is inderdaad één van onze sterktes. De schepen vraagt trouwens ook regelmatig spontaan om advies van de raad. En als er een vraag van de seniorenraad wordt doorgesproken op de gemeenteraad, koppelt hij nadien meteen naar ons terug.”

“Daarnaast werkt de seniorenraad ook goed samen met de adviesraad toegankelijkheid en de Gecoro (Gemeentelijke Commissie voor Ruimtelijke Ordening, red.). Iemand van die raden zetelt in onze raad en omgekeerd. En ook met de cultuurraad, de sportraad en de derdewereldraad is er een goed contact. En de samenwerking met seniorenverenigingen loopt ook goed.”

Wat is volgens jullie de meerwaarde van een lokale ouderenraad?

Van Hoecke: “We horen vaak dat ouderen zich niet gehoord voelen, bijvoorbeeld omdat beleidsmakers vaak jongere mensen zijn. En die kunnen zich minder goed inleven in de wereld van ouderen. De seniorenraad moet er dus voor zorgen dat ook de stem van ouderen wordt meegenomen in het beleid. We geven input van ouderen dus door naar het beleidsniveau, en het beleidsniveau kan op zijn beurt informatie via de raad doorgeven aan de burgers.”

Vandersypen: “Zonder de seniorenraad kan je als beleidsmaker ook niet weten of je waardevolle dingen aan het doen bent. Je hebt hun input nodig, om te weten of je met lopende projecten inspeelt op de noden en behoeften van deze doelgroep.”

“We moeten meer praten over verlies en rouw”

November is een maand die al sinds mensenheugenis in het teken staat van rouw, verlies en afscheid nemen. En dat is positief, want in onze samenleving wordt er nog te weinig over die thema's gesproken. Compassionate denken wil de thema's rouw en verlies bespreekbaar maken in het dagelijkse leven. We gingen daarover in gesprek met **Sarah Dury**, Prof. Dr. Agogische Wetenschappen aan de Vrije Universiteit Brussel (VUB) en coördinator bij het Expertisecentrum Compassionate Communities.

Tekst: L.B. & N.D.

Iedereen komt vroeg of laat in aanraking met afscheid nemen, ernstige ziekte, verlies of de dood. Maar veel mensen vinden het moeilijk om over die onderwerpen te praten. Compassionate denken wil die thema's uit de taboesfeer halen. “Die manier van denken kwam bij ons terecht onder invloed van Australische professor Allan Kellehaer”, vertelt Dury. “Hij is de grondlegger van het concept Compassionate Communities en strijdt er al jaren voor om openlijk over taboeonderwerpen zoals ernstige ziekte, rouw en verlies te spreken. Daarvoor riep hij het model 'Compassionate Communities' in het leven. Een

groep onderzoekers aan de VUB wilde met dat model aan de slag gaan. Dankzij de toekenning van een impulsfonds van de VUB is het Expertisecentrum Compassionate Communities, kortweg COCO, tot stand gekomen.”

Aandacht voor (psycho)sociale noden

Compassionate Communities zijn plaatsen waar er aandacht is voor thema's als ernstige ziekte, de dood en rouw. Zo'n plek kan een stad of gemeente zijn, maar ook een school, bedrijf of een woonzorgcentrum. “Steden, gemeenten of organisaties kunnen zichzelf het label

'compassionate' geven. Met dat label tonen ze dat ze bewust omgaan met die thema's", legt Dury uit.

"Voelt iemand zich niet goed? Dan wordt er in onze samenleving al snel vanuit medisch oogpunt gehandeld. Maar onze gezondheid is meer dan dat", gaat Dury verder. "Er moet ook aandacht zijn voor de (psycho)sociale noden van mensen. Want wanneer iemand in aanraking komt met een ernstige ziekte, de dood of rouw kan dat wegen op zijn of haar welzijn. Wordt er een kindje geboren? Dan vieren we dat feestelijk. Maar wanneer iemand sterft, dan wordt dat na de begrafenis stilgezwegen. Het is belangrijk dat ook over die thema's openlijk gepraat wordt. We sterven ten slotte maar één keer. We moeten er dus op een goede manier mee omgaan."

Lokale besturen en organisaties stimuleren

Het Expertisecentrum stimuleert organisaties en lokale besturen om aandacht te hebben voor compassionate denken. "Ons Expertisecentrum is een referentie- en contactpunt voor lokale besturen en organisaties", knikt Dury. "We zijn het aanspreekpunt voor al wie ermee aan de slag wil. Zo bevat onze website allerlei tools en initiatieven van andere organisaties, onder andere een charter. We bieden geen individuele begeleiding, maar we hebben wel een lerend netwerk rond compassionate scholen, en we ontwikkelen momenteel ook een lerend netwerk voor bedrijven en lokale besturen. Met de leden komen we tweemaal per jaar samen en delen we ervaringen. Bovendien focust het Expertisecentrum ook op onderzoek, en enkele keren per jaar organiseren we seminars."

“Steden, gemeenten of organisaties kunnen zichzelf het label 'compassionate' geven. Met dat label tonen ze dat ze bewust omgaan met ernstige ziektes, de dood en rouw.

Rouwcafés en buurtbabbels

Verschillende lokale besturen en organisaties gingen al aan de slag met het charter. "Stad Brugge profileert zich als Compassionate Stad en organiseerde bijvoorbeeld het knooppuntenfestival met onder andere een 'healing museum'. Daar word je als bezoeker uitgedaagd om na te gaan hoe kunst helende krachten kan hebben, maar er werden ook rouwcafés en buurtbabbels georganiseerd. Daarnaast wil Herzele ook een Compassionate Gemeente worden. In Herzele wordt er gekeken naar hoe scholen meer 'compassionate' kunnen worden via bijvoorbeeld een buddyproject."

Ook de VUB heeft aandacht voor compassionate denken. "De VUB is een Compassionate Universiteit", knikt Dury. "Op de campus in Etterbeek staat er een troostmonument, en ook op de campus in Jette werken we aan een troostplek. Op die plek komen studenten en personeelsleden éénmaal per jaar samen om dierbaren te herdenken en steun te betuigen aan mensen die ernstig ziek zijn of zorg dragen voor iemand die ziek is." En dat die troostplek en andere acties een succes zijn, bewijst het feit dat er steeds meer mensen de plek opzoeken. "In het begin aarzelden studenten en personeelsleden om op eigen houtje naar het monument te gaan, wanneer ze iemand verloren hadden of iemand wilden herdenken. Maar nu merken we dat groepen op eigen houtje ook herdenkingen houden bij het monument. Maandelijks komt er op de VUB bovendien een werkgroep samen die nadenkt over acties om deze ervaringen beter te kunnen omkaderen."

Howest raakte geïnspireerd door de Compassionate Universiteit en profileert zich sinds kort als Compassionate Hogeschool.

“We sterven maar één keer. We moeten er dus op een goede manier mee omgegaan.

Troostplekken in de buurt

Het thema leeft niet alleen in universiteiten, hogescholen, steden en gemeenten. Zo riep Ferm – een netwerkvereniging voor en door vrouwen die focust op kraamzorg, huishoudhulp, thuiszorg en educatieve activiteiten – tijdens de coronapandemie troostplekken in het leven. Dat zijn plekken in het groen of in een toegankelijke buurt waar het thema 'troost' centraal staat. Mensen kunnen er alleen, of samen met buurtbewoners, familie en vrienden, dierbaren herdenken of rust opzoeken tijdens een moeilijke periode.

Ferm richtte die troostplekken op, omdat er tijdens de pandemie veel mensen geen afscheid konden nemen van hun dierbaren. Terwijl veel mensen daar wél nood aan hadden. De organisatie lanceerde daarom een oproep richting lokale groepen om publieke plekken als troostplek in te richten. "We zijn nu drie jaar later, en er bestaan al 350 troostplekken", knikt een tevreden Dury. "Op vraag van Ferm denkt COCO nu samen met de organisatie na hoe we die troostplekken overal betekenisvol kunnen inzetten. Ook die troostplekken zijn een vorm van een Compassionate Community, want mensen kunnen er samenkomen om te praten over rouw en verlies."

“Wat opvalt? Ouderen zijn een heel aanwezige doelgroep op die troostplekken. Het is een doelgroep die, vaker dan andere groepen, in aanraking komt met chronische en ernstige ziekten en verlieservaringen. Die troostplekken zijn voor hen echt betekenisvol. Ik ontmoette al ouderen die liever naar een troostplek gaan in hun stad of gemeente, dan naar de begraafplaats van hun geliefde. Waarom? De troostplekken zijn vaak gelegen op makkelijk bereikbare plaatsen. En het zijn mooie locaties, omgeven door groen. Er heerst daar ook een gevoel van rust, in plaats van enkel een gevoel van verdriet.”

“Ouderen komen, vaker dan andere groepen, in aanraking met chronische en ernstige ziekten en verlieservaringen. Troostplekken zijn voor hen echt betekenisvol.”

De troostplekken brengen bovendien mensen samen, weet Dury. “Sommige buurtbewoners gaan alleen naar die plek en willen er genieten van de stilte. Anderen ontmoeten er buren, die met hen in gesprek gaan over verlies en rouw. Die plekken troosten dus niet alleen, ze werken ook verbindend.”

Meer weten?

Surf naar <https://coco.research.vub.be>

Save the date!

Trefdagen 'lokaal ouderenbeleid' in alle Vlaamse provincies

In het voorjaar van 2024 trekken de vijf Interregionale Stuurgroepen Ouderenbeleidsparticipatie (ISO's) en Vlaamse Ouderenraad · Lokaal opnieuw naar alle Vlaamse provincies. We komen naar je toe met een programma boordevol inspiratie voor actoren in het lokale ouderenbeleid. Noteer nu alvast de data in je agenda. Inschrijven kan binnenkort.

Programma

Het programma van de trefdagen zal divers en leerrijk zijn. We bieden heel wat boeiende sprekers, inspiratie, workshops en netwerkmomenten aan. Thema's die aan bod komen, zijn onder andere het belang van een lokaal ouderenbeleid, de aanpak van ouderenbeleidsparticipatie, demografische veranderingen en beleidsmatige uitdagingen.

Het algemene programma is in elke provincie hetzelfde. Maar samen met de plaatselijke Interregionale Stuurgroep Ouderenbeleidsparticipatie (ISO) leggen we op elke locatie enkele andere accenten op maat van de specifieke regio.

Voor wie?

We nodigen iedereen uit die een rol speelt in het lokaal ouderenbeleid, zoals vrijwilligers in een lokale ouderenraad, lokale beleidsmakers en ouderenbeleidcoördinatoren. Of je bent gewoon geboeid door ouderenbeleidsparticipatie en alles wat beweegt in het lokale ouderenbeleid.

Meer informatie

Binnenkort maken we het programma in detail bekend en kan je je inschrijven via www.ouderenraden.be

9 februari - Lier | 5 maart - Oostende | 12 maart - Gent | 15 maart - Leuven | 26 maart - Hasselt

Een programma voor en door lokale ouderenraden

Save the date

Trefdagen 2024

Dossier ouderenraden wisselen uit

"We willen de ouderenraad van Mechelen niet blindelings kopiëren, maar hun tips helpen ons wel op weg"

Vlaanderen telt heel wat lokale ouderenraden. En doordat al die raden op een unieke manier werken, botsen ze allemaal op verschillende knelpunten. Zo willen sommige raden hun ledenaantal uitbreiden, maar weten ze niet hoe ze daaraan moeten beginnen. Andere raden willen meer adviezen uitwerken, maar vinden geen leden die daar inhoudelijk mee over willen nadenken. En nog anderen bereiken geen kwetsbare ouderen, maar willen ook die doelgroep niet uit het oog verliezen. Daarom is het voor veel ouderenraden interessant om hun oor bij elkaar te luisteren te leggen, en zo van elkaar bij te leren.

In 2019 besliste de adviesraad van Mechelen om te hervormen. Vandaag bestaat die uit verschillende werkgroepen. Een interessant concept, waar de ouderenraad van Hasselt meer over wilde weten. En daarom ging de raad van Mechelen enkele maanden geleden op bezoek bij de raad van Hasselt. Wij brachten nadien de voorzitters van de twee raden, **Pierre Reynders** en **Emiel Neuckens**, samen voor een gesprek.

“Mechelen gaf ons het advies om onze werkgroepen open te stellen voor iedereen. En om onze raad bekend te maken bij het brede publiek

Op welke manier verschilt de structuur van jullie ouderenraden op dit moment van elkaar?

Neuckens, voorzitter van ouderenraad Mechelen: "Onze raad bestaat uit verschillende werkgroepen, die wij 'teams' noemen. Elk team buigt zich over een specifiek thema, zoals mobiliteit, toegankelijkheid, eenzaamheid, digitalisering, zorg of gezondheid. De teams werken autonoom, en elke oudere uit de stad kan zich bij zo'n werkgroep aansluiten. We zijn een onafhankelijke en open ouderenraad. In elk team zetelt er een secretaris, die de input uit de werkgroepen meeneemt naar de coördinatiegroep. In die coördinatiegroep vergaderen maandelijks de voorzitter, vicevoorzitter, alle teamsecretarissen en de seniorenconsulent om de stand van zaken in de verschillende teams te bespreken en de werking van de ouderenraad te bepalen."

Reynders, voorzitter van seniorenraad Hasselt: "Onze raad is lang vrij klassiek gebleven. Wij hadden vooral leden die ook aangesloten waren bij een vereniging. Net voor corona beslisten we om de werking van onze raad te verbreden aan de hand van werkgroepen, en zo meer mensen te bereiken. De werkgroep rond activiteiten was direct volzet. Maar voor de groepen die zich richten op meer inhoudelijke onderwerpen, vonden we niet onmiddellijk geïnteresseerden. Om die reden hebben we contact opgenomen met de raad van Mechelen. Het was interessant om te horen hoe zij die ommekeer maakten."

Hoe ging dat uitwisselingsmoment eraan toe?

Reynders: "Wij hebben de raad van Mechelen uitgenodigd op onze Algemene Vergadering (AV). Daar gaven ze een presentatie over de structuur van hun seniorenraad, en hoe ze ervoor zorgden dat die structuur goed draait. Doordat de toelichting doorging tijdens onze AV, waren al onze leden direct op de hoogte."

Neuckens: "Klopt. Samen met onze seniorenconsulente gaf ik de

toelichting. En na de vergadering volgde er nog een netwerkmoment. Daarop konden we met de leden van de Hasseltse raad in gesprek gaan, en nog extra informatie en contactgegevens uitwisselen. Op die manier kreeg ook ik een inkijk in de raad van Hasselt. Zij hebben bijvoorbeeld een memorandumtraject lopen dat ons heel wat informatie gaf om ons eigen memorandum op te starten."

“ Het is altijd boeiend om tips te geven, tips te krijgen en vooral om samen na te denken. Hoe meer steden en gemeenten in dezelfde richting denken, hoe beter!

Welke tips nemen jullie mee?

Reynders: "Dankzij de informatie van Mechelen hebben we motivatie om ervoor te gaan. Mechelen gaf ons het advies om onze werkgroepen open te stellen voor iedereen. En om onze raad bekend te maken bij het brede publiek, door bijvoorbeeld grote bijeenkomsten te organiseren, waarbij we de aanwezigen informeren over wat we doen. We willen natuurlijk de raad van Mechelen niet blindelings kopiëren. Maar hun tips, helpen ons wel op weg. En het is fijn om mensen tegen te komen, die met je mee nadenken."

"Of we al tips hebben toegepast in de praktijk? Ja. We hadden bijvoorbeeld al even een werkgroep rond ons memorandum voor de lokale verkiezingen. In die groep zaten enkele leden, maar we hebben de groep nu opengesteld voor het brede publiek. En er zijn effectief nog meer mensen op afgekomen. Het was fijn om nieuwe gezichten in onze werkgroep te verwelkomen. Ook de werkgroepen '50 jaar Hasseltse Seniorenraad', 'verkeer en mobiliteit'

en 'musea' zijn ondertussen al opgestart."

Staan er nog uitwisselingsmomenten – met elkaar of met andere raden – gepland in de toekomst?

Reynders: "Ja. Uitwisselen met andere raden doen we regelmatig. In het verleden legden we al contacten met de raad van Antwerpen, Heist-op-den-Berg en Genk. Binnenkort zitten we samen met de raad van Geel. Die kwam in het verleden al eens luisteren naar wat wij doen. Nu zijn wij benieuwd wat zij vooral doen. En ik sluit niet uit dat er nog kennismakingsgesprekken volgen met andere raden. Het is altijd boeiend om tips te geven, tips te krijgen en vooral om samen na te denken. Hoe meer steden en gemeenten in dezelfde richting denken, hoe beter!"

Neuckens: "Sinds onze ouderenraad uit werkgroepen bestaat, worden we regelmatig door andere steden en gemeentes uitgenodigd om daar een presentatie te geven. Dat zoveel raden interesse hebben in hoe wij functioneren? Daar zijn we fier op. Maar dat neemt niet weg dat het ook voor ons interessant blijft om bij te leren over andere raden, hun manier van werken en vergaderen. Onze structuur staat vast, maar er zijn altijd wel punten om over na te denken die onze werking kunnen verbeteren. Ik ben er dus zeker voorstander van om in de toekomst nog met andere raden uit te wisselen."

Wisselt jouw ouderenraad ook kennis en informatie uit met een andere ouderenraad? Laat het ons weten via lokaal@vlaamse-ouderenraad.be. Wie weet verschijnen jouw tips dan ook wel in ons magazine.

Campagne 'Bepaal je eigen verhaal'

Een nieuwe fase in het debat over de ouderenzorg breekt aan

Tekst: V.Q. & L.B.

Begin maart 2023 lanceerden we onze campagne 'Bepaal je eigen verhaal'. Via die campagne denken we samen na over de toekomst van de ouderenzorg. Tijdens de afgelopen maanden stond de stem van ouderen zelf centraal. En nu breekt een nieuwe fase aan, waarin we ook de mening van anderen horen.

Ouderen laten zelf hun stem horen

Veel ouderen voelen zich niet gehoord in het debat over de ouderenzorg. Nochtans strookt de ouderenzorg van vandaag niet met hun wensen en verwachtingen. In de eerste fase van de campagne zetten we daarom hun stem centraal. We vroegen ouderen om hun mening duidelijk te laten weerklinken. En dat kon op verschillende manieren.

Via een online vragenlijst konden ouderen aan de hand van enkele korte vragen aangeven hoe ze zelf kijken naar de zorg, wanneer ze zorgnoden zouden krijgen. Via een online ideeenmuur konden ze bovendien ideeen over de zorg achterlaten. Daarnaast gaven we ouderenraden, verenigingen, organisaties, steden en gemeenten de mogelijkheid om denkmomenten te organiseren. Tijdens die momenten dachten kleine groepjes ouderen samen na over hun noden en verwachtingen. En tot slot gingen we ook in gesprek met ouderen in al hun diversiteit. Op www.bepaaljeverhaal.be lees je bijvoorbeeld getuigenissen van LGBTQI+-ouderen, oudere koppels

zonder kinderen en ouderen met een migratieachtergrond.

We zijn erg tevreden met de massale reacties. Zo'n 2 600 ouderen vulden de online vragenlijst in, en evenveel ouderen lieten een idee na op de ideeenmuur. Zo'n 70 organisaties organiseerden een denkmoment met ouderen en zelf gingen we met een 10-tal ouderen individueel in gesprek.

Denkers en doeners pikken in op ideeen van ouderen

Die stortvloed aan reacties en verwachtingen zijn we nu volop aan het verwerken. En ondertussen is er een nieuwe fase in de campagne aangebroken. In die fase laten we spraakmakende stemmen uit de sector en het beleid inpikken op de visies, ideeen en noden van ouderen. Hoe kijken zij naar het huidige zorglandschap? Welke initiatieven bestaan er vandaag al, die beantwoorden aan de noden en behoeften van ouderen? En wat kan beter?

We doen dat aan de hand van opiniestukken. De komende maanden zal je op www.bepaaljeverhaal.be opinies

lezen van medewerkers uit de sector, denkers en doeners. Zij werpen hun licht op vragen zoals 'Waarom is de zorg vandaag nog zo weinig persoonsgericht?', 'Waarom krijgen alternatieve woonvormen voor ouderen zo moeilijk voet aan de grond?' en 'Hoe maken en houden we meer mensen warm voor de zorg? Wat moet er (beleidsmatig) veranderen?'.

De kruising van de verwachtingen van ouderen en de expertise van spraakmakende stemmen zal de toekomst van de zorg verder uittekenen.

Blijf op de hoogte

Wil jij vanop de eerste rij op de hoogte gehouden worden over de volgende stappen in onze campagne? Schrijf je dan zeker in op onze campagnenieuwsbrief via www.bepaaljeverhaal.be.

Maggy Doumen (75) is lesbisch en deelde, net zoals duizenden andere ouderen, haar mening over de ouderenzorg. We gingen met haar in gesprek en waren vooral benieuwd of het feit dat ze zich als LGBTQI+ identificeert, invloed heeft op haar keuzes wanneer zorgnoden toenemen.

Maggy: "Of er vandaag in het zorglandschap een taboe kleeft op homo- en transseksualiteit? Ja. Vroeger werd het 'homo-zijn' of 'trans-zijn' echt beschouwd als een ziekte. Veel ouderen dragen dat gevoel nog steeds met zich mee. En hoewel de samenleving ondertussen een pak positiever naar LGBTQI+-personen kijkt, zijn er weinig mensen die echt weten hoe ze op een gepaste manier met homo- en transseksualiteit om moeten gaan. En dat merk je ook in het zorglandschap. Er zijn weinig zorgmedewerkers die tijdens hun zorgopleiding over LGBTQI+-personen leren. Zorgopleidingen gaan altijd uit van heteronormaliteit, maar dat is verkeerd. En daardoor tonen zorgmedewerkers vaak weinig belangstelling voor LGBTQI+-personen, simpelweg

omdat die groep niet zichtbaar is. Dat zorgt ervoor dat mensen die zich als homo of trans identificeren, schrik hebben dat ze niet aanvaard zullen worden."

"Ik hoop dat ik zo lang mogelijk in mijn huidige woning zal kunnen blijven wonen. Mijn vriendin en ik hebben enkele aanpassingen gedaan, die het mogelijk maken om hier ook met zorgnoden te blijven. En mocht het ooit nodig zijn, dan verhuis ik naar een woonzorgcentrum. Daar heb ik geen schrik voor, al zou ik mij wel goed informeren over het WZC waar ik terechtkom. Staat het open voor LGBTQI+-personen? Zou ik er aanvaard worden? Is het zorgpersoneel opgeleid over LGBTQI+-thema's? Er bestaan WZC die homo- en transseksualiteit zichtbaarheid geven, door bijvoorbeeld LGBTQI+-affiches op te hangen of een regenboogvlag uithangen. Maar in andere woonzorgcentra wordt het thema nog steeds doodgezwegen."

Het volledige interview – en alle andere getuigenissen – vind je op www.bepaaljeverhaal.be.

Maggy is co-voorzitster van de RainbowAmbassadors, een organisatie die LGBTQI+-senioren een gezicht en een stem geeft. Surf naar www.rainbow-ambassadors.be

De meerwaarde van lesgevers voor ouderen die digitaal willen bijleren

Tekst: L.B. & M.S. Foto: Laurane Berkeijn

Niet iedereen beschikt over voldoende digitale vaardigheden. Gelukkig zijn er steeds meer lesgevers die digitale vaardigheden aanleren aan ouderen die niet of weinig online actief zijn. Je ziet het vaak in het gemeentelijk infoblad, in het lokaal dienstencentrum of via ouderenverenigingen: het aanbod aan digitale cursussen is groot. En ook vrienden en familieleden zijn vaak bereid om zaken uit te leggen. Maar welke rol spelen die lesgevers en naasten in het leven van ouderen? **Nelly Geerts**, onderzoeker aan de Vrije Universiteit Brussel (VUB), legt het ons uit.

Alle aspecten belicht

Het onderzoeksproject Digital Ageing van de VUB en Universiteit Antwerpen focust zich op de digitale inclusie van ouderen. Nelly Geerts maakt deel uit van het onderzoeksteam. "Ik focus mij vooral op de digitale vaardigheden van ouderen. Daarvoor heb ik al meegewerkt aan vier onderzoeken. Het eerste onderzoek richtte zich op de lesgevers die ouderen digitale vaardigheden aanleren, en in het tweede interviewden we de ouderen zelf. In het derde onderzoek gingen we in gesprek met hun kleinkinderen en in het vierde zijn we gaan observeren tijdens digitale lessen."

De rol van familieleden

Voor haar onderzoek spraken Geerts en haar collega's met 26 lesgevers en zo'n 100-tal ouderen. "Onze focus lag op pensioengerechtigden, de ouderen waren dus meestal ouder dan 65.

“Soms willen (groot)ouders hun beperkte tijd met familie, niet achter de computer besteden.”

Om een zo breed mogelijke groep ouderen te bereiken, hebben we ervoor gezorgd dat er ook voldoende 80-plusers aan het woord kwamen. En de groep bestond zowel uit internetgebruikers, als uit niet-gebruikers", legt Geerts uit. "De gesprekken met hen waren erg interessant. Er kwam bijvoorbeeld naar boven dat ouderen vaak op familieleden rekenen om digitale vaardigheden aan te leren, maar dat die familieleden niet noodzakelijk de ideale lesgevers zijn." Zo willen (klein)kinderen hun (groot)ouders meestal wel vaardigheden aanleren, maar ze hebben er het geduld niet altijd voor. Of sommige (klein)kinderen leggen alles veel te

snel uit, waardoor het oudere familielid de kans niet heeft om zaken te onthouden en bij te leren. "Soms willen (groot) ouders ook hun beperkte tijd die ze hebben met hun familie, niet samen achter de computer besteden. Of ze zijn beschaamd om toe te geven dat ze iets niet begrijpen.", vertelt Geerts. "Ondanks het feit dat familieleden en andere naasten een cruciale rol spelen in het bevorderen van digitale inclusie door ouderen te motiveren en te ondersteunen, blijkt dus dat het aanleren van digitale vaardigheden vaak minder voor hen is weggelegd."

Lesgever als motivator

De directe omgeving van ouderen is dus vaak minder geschikt voor het bieden van instructieve steun. Sommige ouderen kiezen ervoor om op eigen houtje bij te leren - via Google en YouTube. Ouderen met minder digitale ervaring, kiezen er beter voor om hun vaardigheden aan te sterken met behulp van lesgevers, vindt Geerts. "Lesgevers hebben ervaring met de noden en wensen van ouderen. Ze weten dat ouderen nood hebben aan herhaling. En ze hebben geleerd dat het beter is om ouderen zélf te laten oefenen, in plaats van alles alleen voor te tonen."

De rol van de lesgever is niet alleen ouderen laten oefenen. Lesgevers spelen ook een grote rol bij het motiveren van ouderen om bij te leren. "Geeft de lesgever een les over YouTube? Dan kan het gebeuren dat er sommige ouderen geen interesse hebben in die les, omdat ze niet begrijpen waarom YouTube een meerwaarde kan zijn in hun leven", legt Geerts uit. "Maar wanneer de lesgever uitlegt dat ze er hun favoriete muziek kunnen luisteren of filmpjes over hun hobby kunnen terugvinden, dan zijn ze plots wél geïnteresseerd."

Ook op sociaal en maatschappelijk vlak kan technologie een hulpmiddel zijn. "Lesgevers maken deelnemers vaak ook duidelijk dat je dankzij je smartphone in contact kan

Vier mogelijke vormen van digitale steun

1 Motiverende steun

De ouderen moeten zélf gemotiveerd zijn om bij te leren over hun digitale toestel. Hebben ze geen motivatie? Dan zijn ze waarschijnlijk niet bereid om zich in de materie te verdiepen. Een hulpgever kan ouderen motiveren, door hen te tonen wat de digitalisering voor hen kan betekenen.

2 Instructieve steun

Instructieve steun wil zeggen dat iemands digitale vaardigheden worden versterkt, doordat een hulpgever die persoon kennis en vaardigheden bijbrengt. Een hulpgever kan ouderen bepaalde vaardigheden aanleren, door onder anderen oefeningen te voorzien, instructies te geven of een taak voor te doen.

3 Technische steun

Sommige gebruikers hebben reeds voldoende digitale vaardigheden, en rekenen daarom enkel op steun wanneer ze op een specifiek probleem botsen of bepaalde vragen hebben. Ze weten bijvoorbeeld perfect hoe hun printer documenten kan afdrukken, maar roepen hulp in van een hulpgever om de printer te herstellen, wanneer die weer eens problemen geeft.

4 Steun van de proxygebruiker

Een proxygebruiker is iemand die digitale zaken voor iemand regelt. In dat geval geeft een oudere dus taken uit handen, omdat die problemen ervaart met het digitale of de technologische versnelling niet meer kan volgen. Bijgevolg leert die oudere zelf niet meer bij, maar heeft die via een vertrouwenspersoon toch nog toegang tot bepaalde digitale diensten. Dat kan bijvoorbeeld een naaste zijn die de digitale bankzaken beheert of een goede vriend(in) die cinematickets bestelt.

Valkuil: Soms geven oudere mensen die wél nog in staat zijn om bij te leren, ook zaken uit handen aan een proxygebruiker. Zo leert de oudere geen digitale vaardigheden bij en blijft die voor elke situatie in een afhankelijke positie, en wordt het potentieel om zelf digitaal vaardig te zijn niet meer benut.

staan met familieleden en vrienden. Of dat je technologie kan inzetten om je bankzaken te regelen."

Troeven van een lesgever

De lesgevers met wie Geerts sprak, waren veelal oudere vrijwilligers. Maar ook sociaal werkers en IT-experts kwamen aan bod. "Oudere vrijwilligers worden meestal lesgever omdat ze anderen willen helpen. En ze hebben uiteraard interesse in de digitalisering. Sociaal werkers zijn getraind om ouderen te helpen, maar zijn soms wel onzeker over hun eigen vaardigheden. En IT-experts zijn dan weer de specialisten in digitale vaardigheden, maar weten niet altijd hoe ze moeten omgaan met de noden en behoeften van ouderen. Op zich maakt het niet uit vanuit welke motivatie je je opgeeft als lesgever. Wat echt belangrijk is, is dat de lesgever begripvol en geduldig is."

Een begripvolle lesgever is bereid om flexibel te zijn. "Sommige lesgevers willen zich heel strikt aan hun voorbereiding houden, terwijl de deelnemers eigenlijk meer tijd nodig hebben of eerder interesse hebben in andere onderwerpen. Een goede lesgever wijkt af van zijn voorbereiding en past zich aan aan de noden van de groep. Nog andere lesgevers willen pronken met hun eigen kennis, maar ook dat is voor de deelnemers geen meerwaarde", knikt Geerts.

En lesgevers moeten ook de beweegredenen van ouderen aanvoelen. "Soms schrijft een oudere zich in voor een volledige lessenreeks, terwijl die gewoon één specifieke vraag heeft. Wanneer een lesgever dat opmerkt, kan hij voorstellen om de vraag één-op-één door te nemen. Andere deelnemers schrijven zich enkel in omdat ze behoefte hebben aan sociaal contact. Dat hoeft op zich geen probleem te zijn. Dankzij de lessen leert die persoon nieuwe mensen kennen én wie weet leert de deelnemer nog iets bij. Ook op dat sociaal contact kunnen lesgevers inspelen door bijvoorbeeld voldoende koffiepauzes te voorzien."

“ Lesgevers hebben ervaring met de noden en wensen van ouderen. Ze weten dat ouderen nood hebben aan herhaling.

Uitgebreid aanbod

"Uit onderzoek van mijn Digital Ageing collega Jorrit Campens blijkt wel dat het aantal Belgische internetgebruikers jaar na jaar toeneemt", vertelt Geerts. "Van 2010 tot 2015 was iets minder dan de helft van de ouderen online actief. Tussen 2016 en 2021 was dat 71%. Dat is een mooie stijging, maar er zijn sterke verschillen onder de ouderen. Vier op vijf ouderen die een laag opleidingsniveau hebben, ouder zijn dan 80 jaar én een laag inkomen hebben,

zijn niet-gebruikers." Iemands opleidingsniveau, leeftijd en inkomen kan dus een goede graadmeter zijn om te kijken of iemand al dan niet digitaal uitgesloten zal zijn.

Er zijn vandaag ook meer mogelijkheden dan vroeger om digitale vaardigheden te versterken. "Via mijn onderzoek kwam ik te weten dat sommige lesgevers inzetten op één-op-één lessen, en andere op groepslessen. Sommige lessen zijn in kleine groep, andere gaan door in grote groep. Sommige lessen zijn op verplaatsing, andere bij de mensen thuis. Er is duidelijk een voldoende groot aanbod, maar lesgevers maken zich vooral zorgen dat niet iedereen die het nodig heeft de weg naar cursussen vindt", weet Geerts. Daarnaast moeten we er ons ook bewust van zijn dat het niet voor iedereen belangrijk is om online actief te zijn.

“ Vier op vijf ouderen met een laag opleidingsniveau, ouder dan 80 jaar én een laag inkomen, zijn niet-gebruikers.

"Sommige ouderen kiezen er bewust voor om geen smartphone of computer te hebben. Omdat ze geen interesse hebben in de digitalisering, of omdat ze die toestellen niet nodig hebben in hun dagelijks leven. En zolang ze een netwerk hebben waarop ze kunnen rekenen als ze toch eens online moeten gaan, hoeft dat zeker geen probleem te zijn", besluit Geerts.

Al meer dan 450 bewoners gaven hun mening over de kwaliteit van woonzorgcentra

50 vrijwilligers verrichten pionierswerk als enquêteur

De testfase van onze kwaliteitsbevraging bij bewoners in woonzorgcentra zit erop. Met het project willen we betrouwbare informatie geven over de kwaliteit van wonen, leven en zorg in de Vlaamse woonzorgcentra. En dat door de ogen van de bewoners zelf. Voor de testfase zocht en vond de Vlaamse Ouderenraad een 50-tal vrijwilligers. Zij gingen op bezoek bij zo'n 450 bewoners in 22 woonzorgcentra in Brussel, Leuven en Gent en vroegen hen hoe het is om er te wonen en leven. De testfase is een voorbereiding op de uitgebreide bevraging die in 2024 gelanceerd wordt.

Foto: Ruben Boidin

Lieve werkt mee als vrijwilliger

Lieve (59) is één van de pioniers die meewerkte aan de testfase van de kwaliteitsbevraging. Samen met enkele andere vrijwilligers werd ze uitgenodigd op een opleidingsdag. "Ik leerde daar hoe ik op een correcte manier enquêtes kon afnemen bij bewoners. Nadien trok ik naar een van de deelnemende woonzorgcentra en nam daar een tiental enquêtes af. Op een terugkommoment kreeg ik de kans om – samen met de andere vrijwilligers – het piloottraject te evalueren."

“We geven bewoners de kans om hun verhaal te vertellen. Daardoor voel ik dat ik bijdraag aan iets waardevol.”

"Waarom ik mij voor dit project wilde inzetten? Ik vind het belangrijk dat niet enkel de zorg wordt afgestemd op de noden van bewoners, maar ook het wonen en het leven in woonzorgcentra. Bovendien heb ik de gesprekken met de bewoners als erg boeiend ervaren. Als vrijwilliger geef je hen tenslotte de kans om hun verhaal te vertellen. Ze kunnen echt hun eigen ervaringen delen. Daardoor voel ik dat ik bijdraag aan iets waardevol."

Ook jij kan meewerken!

Voor de grootschalige meting in het voorjaar van 2024 gaat de Vlaamse Ouderenraad vanaf eind dit jaar opnieuw op zoek naar vrijwilligers. Heb je zin om mee te werken aan onze bevraging in 2024? Wil je in gesprek gaan met bewoners van woonzorgcentra? En sta je te popelen om enquêtes af te nemen? Surf dan naar www.kwaliteitsbevraging.be en laat je e-mailadres achter. Zo hoor jij als eerste wanneer je je kan inschrijven als vrijwilliger.

De kwaliteitsbevraging in woonzorgcentra is een samenwerking tussen de Vlaamse Ouderenraad, het Vlaams Instituut voor Kwaliteit van Zorg en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen.

Hoe kunnen lokale ouderenraden kwetsbare ouderen betrekken?

Studenten onderzoeken het onder begeleiding van de Vlaamse Ouderenraad

Er gebeurt weinig onderzoek naar de rol van lokale ouderenraden in onze samenleving. Daar wilden enkele studenten Orthopedagogie aan de AP Hogeschool Antwerpen verandering in brengen. Ze onderzochten hoe ouderenraden meer kwetsbare 55-plussers kunnen betrekken. De studenten en de betrokken lokale ouderenraden geven je een inkijk in het onderzoekstraject, de drempels waar de studenten op botsen en de aanbevelingen die ze hebben opgemaakt.

Hoe is het onderzoek naar de participatie van kwetsbare 55-plussers precies tot stand gekomen?

Eva Van Nooten, studente: "Samen met drie medestudenten moest ik in het kader van mijn opleiding een eindproject maken. Het onderwerp konden we niet zelf bepalen, we moesten kiezen uit een lijst met onderzoeksvragen van tal van organisaties. De onderzoeksvraag die de Vlaamse Ouderenraad had ingediend, sprak mij wel aan. Mijn afstudeerrichting is 'ouderen in de samenleving', de doelgroep was mij dus niet onbekend."

"Ons onderzoek bestond uit een literatuurstudie en een praktijkonderzoek. Voor de literatuurstudie gingen we aan de slag met bestaande onderzoeken van lokale ouderenraden, maakten we kennis met de werking van de Vlaamse Ouderenraad, verdiepten we ons in de ontwikkelingspsychologie van ouderen en lazen we veel over armoede. Voor ons praktijkonderzoek besloten we om samen te werken met twee lokale ouderenraden. De seniorenadviesraad van Schoten en de adviesraad 55+ van Genk."

“ Voor ons praktijkonderzoek besloten we om samen te werken met twee lokale ouderenraden. De seniorenadviesraad van Schoten en de adviesraad 55+ van Genk.

Jo Scheepers, voorzitter adviesraad Genk: "En wij hebben niet getwijfeld. We deden zelf al verschillende pogingen om kwetsbare ouderen meer bij onze adviesraad te betrekken, dus het thema van het onderzoek sprak ons zeker aan."

Liliane Tielens, diensthoofd Sociaal Welzijn in Genk: "De twee raden die meewerkten aan het onderzoek – onze raad en de raad van Schoten - konden zelf mee bepalen wat de doelgroep van het onderzoek werd. Want 'kwetsbare ouderen' is een zeer brede groep. Oorspronkelijk voelden wij het meest voor ouderen met een migratieachtergrond. Maar de adviesraad van Schoten gaf de voorkeur aan ouderen in armoede. Omdat ook dat een moeilijk te bereiken doelgroep is, en we daar ook graag meer zicht op kregen, stemden we daarmee in."

Hoe zag het praktijkonderzoek er precies uit?

Van Nooten: "We trokken naar Schoten en naar Genk om met ouderen in gesprek te gaan. Het doel van die gesprekken? Achterhalen of ouderen in armoede weten wat een adviesraad is en of ze op de hoogte zijn van wat de raad in de stad of gemeente precies doet. We wilden ook ontdekken of ze ervoor openstonden om zich bij een raad aan te sluiten. En welke drempels zorgden ervoor dat de raad

hen niet bereikte? We wilden zowel leren waarom er (bijna) geen ouderen in armoede lid zijn van de adviesraad, alsook waarom de informatie die de raad verspreidt niet tot bij hen komt."

"Of het moeilijk was om ouderen in armoede te bereiken met onze vragenlijst? Ja. In Schoten werkten de armoedeverenigingen bijvoorbeeld liever niet mee aan ons onderzoek, omdat ze hun leden niet wilden overbelasten met vragen. We hebben onze vragen wel kunnen stellen aan bewoners van woonzorgcentra, en ook op straat slaagden we erin om heel wat ouderen aan te spreken. Uiteindelijk hadden de meeste ouderen die we bereikten een inkomen net boven de armoedegrens. Daar zijn we dus niet helemaal in ons opzet geslaagd."

Tielens: "In Genk nodigden we de studenten uit op een vergadering van de adviesraad. Daar werden een 20-tal leden bevroegd. En de studenten gingen ook langs bij een vereniging waar armen het woord nemen. Daar bereikten de studenten dus wel ouderen met een inkomen onder de armoedegrens."

Van Nooten: "We slaagden erin om ouderen van alle leeftijden te bevroegen. Ook vijftigers, want ook voor hen is het interessant om de lokale ouderenraad te kennen, aangezien zij bijna deel uitmaken van de doelgroep. Naast ouderen, bevroegen we ook kinesi- en ergotherapeuten en andere zorgmedewerkers. Zij kunnen ouderen tenslotte stimuleren om lid te worden van de raad. Net zoals jongeren, die hun grootouders kunnen aanmoedigen om zich bij een ouderenraad aan te sluiten. In totaal bevroegen we een 60-tal mensen."

Kwamen er uit het onderzoek zaken aan het licht waar ouderenraden nu mee aan de slag kunnen?

Van Nooten: "Ja. We hebben tijdens ons onderzoek vijf drempels ontdekt waar ouderen in armoede op botsen. Begrijpbaarheid, betaalbaarheid, beschikbaarheid, bereikbaarheid en bruikbaarheid. Die drempels noemen wij de 5 B's. Rond die drempels hebben we actiefiches opgesteld, waar aanbevelingen op staan voor lokale ouderenraden."

“ We wilden zowel leren waarom er (bijna) geen ouderen in armoede lid zijn van de adviesraad, alsook waarom de informatie die de raad verspreidt niet tot bij hen komt.

Tielens: "Veel van die aanbevelingen worden in Genk al toegepast. We kunnen dus bevestigen dat ze werken

(lacht). Zo bevelen de studenten aan om in te zetten op massacommunicatie. Massacommunicatie is een vorm van communicatie die zich richt op het grote publiek. Concreet gaat het om een open en toegankelijke manier van communiceren, waardoor ook mensen die nooit eerder met de ouderenraad in contact kwamen, bereikt worden. Dat is iets dat wij in Genk al doen met ons tijdschrift Horizon. Dat tijdschrift komt tweemaandelijks uit en richt zich op alle 60-plussers in de stad.”

“*We hebben tijdens ons onderzoek vijf drempels ontdekt waar ouderen in armoede op botsen.*”

Welke lessen hebben jullie uit het onderzoek getrokken?

Scheepers: “Recent voerde Genk een behoefteonderzoek uit. Die cijfers zijn meer betrouwbaar dan de cijfers van de studenten. Ons behoefteonderzoek werd namelijk ingevuld door het merendeel van de oudere inwoners, terwijl de studenten maar bij een 20-tal ouderen vragenlijsten hebben afgenomen. Daardoor geven de percentages uit hun onderzoek een vertekend beeld.”

Van Nooten: “Klopt. We hebben een kwantitatief onderzoek gedaan (een onderzoek dat zich focust op cijfers, red.) aan de hand van een beknopte vragenlijst, maar we hebben veel te weinig ouderen bevraagd om echt conclusies te kunnen trekken. We hadden beter gefocust op een kwalitatief onderzoek, waarbij meningen en ervaringen bevraagd werden. Met enkele diepte-interviews hadden we veel sneller zicht gekregen op de drempels waar ouderen op botsten.”

“Voor ons was dit onderzoek echt een leerproces. Het is de eerste keer dat we een dergelijk onderzoek deden. Gaandeweg hebben we geleerd welke onderzoeksmethodieken werken, en welke niet. We leerden zelfs hoe we het best communiceren met organisaties. Via mail interpreter je al snel iets verkeerd, terwijl telefonisch contact veel vlotter en sneller gaat. Omdat we tijdens het proces zoveel bijgeleerd hebben, voelt het voor ons wel als een geslaagd proces.”

Tielens: “Dat kan ik alleen maar beamen. En ook de actie-fiches die de studenten gemaakt hebben, zijn echt bruikbaar. Daar mogen ze zeker trots op zijn! De fiches zijn een goede ondersteuning voor lokale ouderenraden die met kwetsbare ouderen aan de slag willen gaan.”

De 5 B's

BEGRIJPBAARHEID: Lokale ouderenraden die ook kwetsbare doelgroepen willen bereiken, moeten ervoor zorgen dat ze op een laagdrempelige manier communiceren, en geen vakjargon gebruiken in teksten. Ook de lay-out van de communicatie moet aangepast worden aan de doelgroep, bijvoorbeeld (kleur)contrast en lettertype.

BETAALBAARHEID en **BRUIKBAARHEID:** Deze twee B's vragen aandacht voor het kostenplaatje van een lidmaatschap of engagement bij de lokale ouderenraad. Lid worden van een ouderenraad mag dan misschien gratis zijn, de verplaatsing naar vergaderingen kan wel kosten met zich meebrengen. Ook tijdens vergaderingen moet er rekening gehouden worden met de noden en behoeften van elk lid. Kan niet iedereen een betekenisvolle inbreng doen? Dan zullen er mensen afhaken.

BESCHIKBAARHEID en **BEREIKBAARHEID:** Deze twee B's focussen op de locatie van vergaderingen en activiteiten. Niet elke oudere in een kwetsbare positie heeft de mogelijkheid om zich te verplaatsen met de auto of fiets. En niet elke locatie is bereikbaar met het openbaar vervoer. Ook bewoners van het woonzorgcentrum willen zich soms engageren, maar geraken niet op vergaderingen en activiteiten. Deze B's willen ouderenraden dan ook aansporen om outreachend of op locatie te werken: misschien kan een vergadering of activiteit af en toe doorgaan in de cafetaria van een woonzorgcentrum?

Benieuwd naar de actie-fiches van de studenten? Je vindt ze op www.ouderenraden.be/actiefiches.

Het onderzoek werd uitgevoerd door studenten Inaya Balkassem, Sien Huybrechts, Morane Van den Nieuwenhuyzen en Eva Van Nooten. Het onderzoek was een samenwerking tussen de AP Hogeschool, de Vlaamse Ouderenraad (onder begeleiding van Regionaal medewerker ouderenbeleidsparticipatie Mitta Meurisse), de seniorenadviesraad van Schoten en de adviesraad 55+ van Genk.

Hoera! Een ongelukkige Internationale Ouderendag

Wereldwijd is er onvoldoende aandacht voor leeftijdsdiscriminatie en voor de mensenrechten van ouderen. Er is een internationaal verdrag nodig! Zo'n verdrag zorgt voor een betere toekomst. Niet alleen voor ouderen, maar voor ons allemaal. Toch aarzelt de Belgische overheid en neemt ons land geen krachtige positie in binnen de VN. Op 1 oktober, de Internationale Ouderendag, vroegen we onze Belgische regering nogmaals om eindelijk werk te maken van zo'n specifiek VN-verdrag voor de mensenrechten van ouderen. We deden dat aan de hand van een campagne, samen met Amnesty International en andere partners.

Op de campagnebeelden zijn oudere 'feestvierders' te zien die duidelijk not amused zijn. Zij hebben namelijk geen reden om de Internationale Ouderendag te vieren, omdat hun rechten nog dagelijks geschonden worden.

Doe mee

Eis ook dat België zich actief inzet voor de rechten van ouderen. Teken de petitie op www.amnesty-international.be/beschermde-rechten-van-ouderen.

De Vlaamse Ouderenraad schreef aan het begin van de zomer van 2023 een advies over de mensenrechten van ouderen. Daarin beschrijven we onder meer heel wat voordelen van een specifiek verdrag voor ouderen. Samen met onze partners gebruiken we dit advies om deuren te openen binnen de regeringen. Ontdek het advies op www.vlaamse-ouderenraad.be.

actueel

je vaste afspraak met informatie voor en door ouderen

Al meer dan 10 jaar houden we onze lezers 4 maal per jaar op de hoogte van de initiatieven van de Vlaamse Ouderenraad, relevant beleidsnieuws, de Ouderenweek en andere campagnes rond ouderen, inspirerende projecten voor en door ouderen, onderzoek en meer.

Neem vandaag nog een abonnement

Laat je gegevens achter op www.vlaamse-ouderenraad.be/informatieblad of bel naar 0471 57 12 68.

Je kan eender wanneer een abonnement starten. Per jaar betaal je slechts 8,50 euro.

Wie contacteer je met welke vraag?

Heb je als ouderenraad vragen over het groepsabonnement? Wil je bijvoorbeeld een nieuwe aanvraag toevoegen of wijzigingen aanbrengen aan het huidig groepsabonnement? Neem dan contact op met Karien Delie via karien.delie@vlaamse-ouderenraad.be.

Wil je graag een individueel abonnement of een abonnement voor je gemeentebestuur of bibliotheek afsluiten? Contacteer dan Anneleen Pacquets via anneleen.pacquets@vlaamse-ouderenraad.be.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Nils Vandenweghe

REDACTIE
Laurane Berkein

EINDREDACTIE
Veerle Quiryren, Nils Vandenweghe

INHOUDELIJKE MEDEWERKING
Riet De Haes, Karien Delie, Nadia Denayer,
Mitta Meurisse, Elsie Mostrey, Marc Soubry

LAY-OUT
Eveline Soors

DRUK
Drukkerij Buroform

**vlaamse
OUDERENRAAD**

Vlaanderen
verbeelding werkt

Vlaamse Ouderenraad vzw
Prinsenstraat 8-10
1000 Brussel

www.vlaamse-ouderenraad.be